

SCHOOLPLAN

Inhoud

Voorwoord	3
1 Van Krokettenhal tot Bakkerszaak een beknopte geschiedenis van het Stedelijk Gymnasium	3
2 De school	5
3 De opdracht van de school	6
3.1 De visie van de school	6
3.2 Externe ontwikkelingen	6
3.3 Interne sterkte-zwakke analyse	8
3.4 Kwaliteitskaart	9
4 De onderwijskundige vormgeving van het onderwijs	10
4.1 Onderwijs- en vormingsdoelen	10
4.1.1 Specifieke onderwijsdoelen	10
4.1.2 Culturele vorming	11
4.1.3 Sociale vorming	12
4.2 Het onderwijs in de vakken	18
4.2.1 De vakken in de eerste drie klassen	18
4.2.2 De vakken in de Tweede fase	18
4.3 Begeleiding	30
4.3.1 Algemeen	30
4.3.2 Begeleiding in de eerste klas	31
4.3.3 Hoogbegaafdenbeleid	31
4.3.4 Oriëntatie op studie en beroep in de basisvorming	31
4.3.5 Oriëntatie op profielkeuze en studiekeuze in klas 3 en hoger	31
4.3.6 Taakverdeling	32
4.4 Buitenschoolse begeleiding	32
4.5 Vertrouwenscomissie	33
5 De inzet en ontwikkeling van het personeel	33
5.1 Doelen van het personeelsbeleid	33
5.2 Formatiebeleid	34
5.3 Taakbeleid	34
5.4 Loopbaan- en scholingsbeleid	34
5.5 Arbobeleid	35
5.6 Inspraak en medezeggenschap	35
6 Overige beleidsterreinen	35
6.1 Financieel beleid	35
6.2 Materieel beleid	35
6.3 Relationeel beleid	36
7 Kwaliteitszorg	36
8 Activiteitenplan	38

SCHOOLPLAN

Voorwoord

Het schoolplan geeft algemene informatie over de doelstellingen en organisatie van het onderwijs aan het Stedelijk Gymnasium. Na een beknopt overzicht van de meer dan zeshonderdjarige geschiedenis van de school volgen hoofdstukken over onze visie op gymnaasiaal onderwijs en over onze doelstellingen op het gebied van onderwijs en vorming. Daarna volgt een overzicht van de inhoud van de verschillende vakken en de wijze waarop aan het onderwijs in de vakken is vormgegeven. Ook zijn aparte hoofdstukken gewijd aan de begeleiding en aan het personeelsbeleid. Het schoolplan beschrijft beleidskeuzes en -voornemens op zowel korte als langere termijn. Herziening en aanpassing vinden eenmaal in de vier jaar plaats.

Naast het schoolplan verschijnt - jaarlijks - de schoolgids. Deze bevat vooral concrete en praktische informatie, zoals lessentabellen en financiële regelingen. Gezien het snel veranderende karakter van de inhoud van de schoolgids wordt deze jaarlijks herzien. In de schoolgids is ook een geactualiseerde versie van het activiteitenplan opgenomen.

1 "VAN KROKETTENHAL TOT BAKKERSZAAK"

een beknopte geschiedenis van het Stedelijk Gymnasium.

Bij privilegie van Hertog Aelbrecht van Beyeren, Grave van Holland etc., is gegeven de Scole binnen Haarlem, als dat de voorsch. Stede mit de Persoenre (d.i. Kureyt) die aldair doe was, oft namaels wesen mocht, eenen Clerc die scole geven sullen, dair hen dunckt dat de voorsch. Stede mede bewaert is; ende die sel selve die Scole regieren, ende nyemant voir hem; ende altoos een half jair na den wederseggen, ende niet langer, off dat sake wair, dat hi dan niet nut dair toe waire, dat men dan een anderen Clerc in setten mochte, die dair nut toe wair.

Gegeven in den Hage, op Sinte Niclaysdach in 't jaer ons Heeren MCCCLXXXIX.

Wij schrijven Sint Nicolaasdag van het jaar Onzes Heren 1389. Het Stedelijk Gymnasium te Haarlem is geboren. Leerlingen der hoogste klassen zullen op hun calculatortjes snel uit kunnen rekenen, dat hun school het zeshonderdjarige bestaan reeds heeft gevierd. Maar laat ons bekijken hoe de school zich in de loop van die zes eeuwen ontwikkeld heeft.

We zagen hierboven dat de Graaf van Holland op die gedenkwaardige pakjesdag van het jaar 1389 aan het Haarlemse stadsbestuur - want dat wordt bedoeld met "Persoenre" - een school schonk, die geleid zou moeten worden door een geestelijke. Het openbaar onderwijs in deze goede stad is dus "bijzonder" begonnen. Geen wonder, het is hartje Middeleeuwen (memento mori!).

De school was gevestigd - het zal niemand verbazen - tussen Noorder en Zuider Schoolsteeg, dus ongeveer naast de krokettenhal in de Smedestraat. Daar zou ze blijven tot 1592. Renaissance (carpe diem!) en Reformatie waren inmiddels ook door Haarlem geraasd en alle negentien kloosters waren door het stadsbestuur onteigend. Ook het Celrebroedersklooster in de Jacobijnestraat op de plaats waar sinds enige jaren onze dependance is gevestigd. Daar mochten thans, tot 1864, de gymnasiasten in. Uit was het met de rust, waar het stadsbestuur bij de eerste vestiging zo goed op had toegezien: "afgezonderd van alle straatgewoel en daar geen wagens voorbij kunnen passeren".

Oorverdovende veegwagens van de gemeente, woedend claxonnerende vrachtwagenchauffeurs, knetterende bromfietsen zijn al jaren ons deel aan Jacobijnestraat en Prinsenhof. Maar geen geklaag! Er is ook veel moois gebeurd in die tussentijd. Zeer geleerde Rectoren telde de school. Geen geestelijken meer, maar "humanisten", d.w.z. mensen, die hun voorbeeld putten uit de geschriften der oude Grieken en Romeinen. Sommige van die 17e, 18e en 19e eeuwse rectoren verlieten de stad om in Groningen, Leiden, Franeker of Amsterdam Hoogleraar te worden. In de 20e eeuw bracht de beroemde Rector Spoelder het niet verder dan

tot commandant van de vrijwillige Brandweer en voorzitter van de voetbalclub H.F.C. Mooi ook was de "Hortus Medicus" of "Stadskruidtuin van het Collegium Medico-Pharmaceuticum", die in 1720 werd overgeplaatst van het Kenaupark naar het Prinsenhof. De tuin was groter dan nu: hij besloeg ook de plaats waar nu ons hoofdgebouw staat. Op de plek van de huidige conciërgerie was zelfs een orangerie met "eene heining, alles soo sufficient en cierlijk als 't behoort". Men bleek zich evenwel vertild te hebben. In 1747 kreeg de hortulanus te horen dat hij "een gedeelte van den tuin met aardbeziën moest beplanten en (dat) daarin bovendien nog eenige perenboomen werden geplant". Desalniettemin bleven er voor de apothekersknechts en chirurgijnsleerlingen toch nog 280 verschillende kruiden over om thuis te brengen (alles zeer figuurlijk uiteraard, anders zou de tuin gauw leeg zijn geweest).

Ook ons onovertroffen tempeltje staat er reeds sinds de 18e eeuw. Daar waar tot de jaren '80 de docenten hun fietsen stalden, werd door het Collegium Medicum "na afloop van eene vergadering of van een examen, onder het genot van een glaasje wijn en een pijp tabak, vaak nog een uurtje aangenaam vertoefd".

En wat te denken van het Theatrum Anatomicum? Is het fietsenpoortje er nog een restant van? In ieder geval werden sinds 1801 (tot de opheffing van de Klinische School in 1865) te dier plekke de lijken naar binnen gereden om gesneden te worden.

De schoolreglementen doen naar vroeger tijden verlangen.

De schooltijden zijn, althans 's zomers, van 9 tot 12 en van 3 tot 5. Weliswaar worden in 1802, dus duidelijk onder de invloed van de Verlichting, de lijfstraffen afgeschaft, maar als straffen blijven bestaan "geldboeten, notae malae, niet bevorderen, ernstig vermanen, weggagen van school. Die na klokslag op school komt, verbeurt een stuiver". Al doet deze discipline het beste vermoeden, de tijden zijn bar. De opmars der natuurwetenschappen lijkt niet te stuiten. De belangstelling voor de Latijnsche School taant navenant. In 1864 slaat de Gemeenteraad

toe. De School, die nog vijf leerlingen telt (in 1856 twee!), wordt opgeheven en samengevoegd met de Hogere Burgerschool.

Erger nog wellicht, de jaarlijkse promotie - in de Doopsgezinde Kerk - zal voortaan in het Nederlands plaatsvinden. In 1874 wordt het Gymnasium echter weer zelfstandig, voorlopig nog in het nieuwe HBS-gebouw aan de Jacobijnestraat, maar spoedig in enkele lokalen van de Industrie- en Teekenschool aan ... het Prinsenhof no 3. Dáár is het waar het Gymnasium zich op 1 september 1883 in een geheel nieuw pand vestigt. Dáár is het waar het Stedelijk nóg is gevestigd. Toegegeven, het gesticht is verdwenen, de kolenkachels en het matglas ook (de kolenkachels overigens pas in onze jaren '50 en het matglas zit nog in lokaal 7), maar het Stedelijk Gymnasium is gebleven, ja, uitgebreid in de jaren '20, met een natuurwetenschappelijke vleugel.

De school telt rond de 790 leerlingen, zo'n 90 leraren (m/v) en onderwijsondersteunende medewerkers, en produceert ieder jaar een percentage geslaagde eindexamenkandidaten dat sterk gelijk op de uitslag van volksstemmingen in de communistische landen van weleer.

De "warme bakker" onder de scholen doet het weer goed.

Laat ons eindigen met een citaat van B.W. Hoffmann, Gymnasii Rector, in diens gedenkboek bij het 500-jarig bestaan (1889):

"Het is ons gebleken, dat de Groote school naast tijden van verval ook dagen van roem heeft beleefd; en door de goede zorgen van Haarlem's Vroede Mannen (er zaten nog geen vrouwen in de Raad) mag zij nog fier het hoofd verheffen.

Moge Haarlem nog lang roem kunnen dragen op eene harer oudste en nuttigste instellingen".

Op 1 januari 1998 heeft een aantal "warme bakkers" zich verenigd in een stichting ten einde de kwaliteit van het brood ook in de volgende eeuw te kunnen waarborgen.

2 DE SCHOOL

Stedelijk Gymnasium
Prinsenhof 3, 2011 TR Haarlem
Jacobijnestraat 24, 2011 TH Haarlem
Tel. 023-512 53 53
Fax 023-531 55 03
E-mail: info@stedelijkgymnasiumhaarlem.nl
Website: www.stedelijkgymnasiumhaarlem.nl

Bank 84.55.16.566
Giro: 2304688

Bestuur
Onderwijsstichting Zelfstandige Gymnasia
Postbus 5233
2000 CE Haarlem

Leden Bestuur
voorzitter Drs. C. Mooij
secretaris Mevr. Mr. G.V.M. Veldhoen
penningmeester Drs. H.O. Spanjaard
leden Dr. M.W. Vooijs
Mevr. drs. C.Y. Sagasser
Mevr. I.A. Roelofs - van den Hurk
J. van Zijl
Mevr. drs. Y. Tolman
Drs. J.P.A.M. Petit

Schoolleiding
Drs. J.J.P. Olgers Hobbemaplantsoen 55
rector 1701 KE Heerhugowaard
072-572 51 43

Drs. A. Jansen Van Dortstraat 66
conrector 2023 JP Haarlem
023-526 33 81

3 DE OPDRACHT VAN DE SCHOOL

3.1 DE VISIE VAN DE SCHOOL

Het Stedelijk Gymnasium Haarlem vormt samen met het Gymnasium Felisenum, het Barlaeusgymnasium, het Vossiusgymnasium, het Stedelijk Gymnasium Den Bosch en het Gymnasium Bernrode het samenwerkingsverband Onderwijs Stichting Zelfstandige Gymnasia.

Deze stichting (OSZG) stelt zich volgens haar statuten ten doel "de instandhouding en verdere uitbouw van het categoriaal gymnasium onderwijs te bevorderen". Het categoriaal gymnasium is een schooltype dat deel uitmaakt van een rijke historie. Het Stedelijk Gymnasium in Haarlem komt voort uit de Latijnse School, opgericht in 1389. De OSZG is ervan overtuigd dat ook heden ten dage een belangrijke rol voor het gymnasium onderwijs is weggelegd. Het biedt leerlingen die daarvoor de aanleg en de belangstelling hebben, extra mogelijkheden zich te ontwikkelen. Het categoriaal gymnasium geeft betere eindresultaten dan een gemiddelde V.W.O.-school, een hoger slagingspercentage (zie ook de kwaliteitskaart en de toelichting daarbij) en een grotere doorstroming naar universiteiten. De gediplomeerden van een categoriaal gymnasium behalen betere resultaten bij een vervolgopleiding. De relatief kleine omvang van de scholen biedt ook betere mogelijkheden voor individuele aandacht, waardoor betere vorming en schoolprestaties mogelijk zijn. De OSZG hecht eraan dat deze vorm van onderwijs algemeen toegankelijk is, zonder onderscheid naar godsdienst of levensovertuiging. Binnen de Stichting behoudt elk gymnasium zijn eigen karakter. Voor het Stedelijk Gymnasium Haarlem geldt dat het een openbare school is.

Het feit dat op een gymnasium de klassieke talen een belangrijke plaats innemen heeft zijn uitstraling op de andere vakken. Het gaat daarbij vooral om een meer beschouwelijke manier van denken, waarbij inzicht belangrijker is dan het vergaren van imposante hoeveelheden feitenkennis. De samenwerking van de scholen in de OSZG heeft vooral een bestuurlijk karakter; doel is de voordelen van schaalvergroting te benutten terwijl het karakter van zelfstandige kleine scholen blijft behouden. De strategische doelstellingen van de bestuurlijke samenwerking zijn:

- verhogen van de kwaliteit van het onderwijs
- vergroten van het marktaandeel
- bieden van een breed en een zo toegankelijk mogelijk programma.

3.2 EXTERNE ONTWIKKELINGEN

Bij de externe ontwikkelingen die van invloed zijn op het onderwijs moet zowel gedacht worden aan specifiek op het onderwijs gericht overheidsbeleid als aan algemene maatschappelijke ontwikkelingen. Wat de laatste categorie betreft zijn in ieder geval twee ontwikkelingen van grote invloed op de wijze waarop scholen functioneren en de manier waarop het onderwijs wordt ingericht. De eerste heeft te maken met de leerlingpopulatie. Op dit gebied zijn er voor het Stedelijk Gymnasium in de nabije toekomst weinig veranderingen te verwachten. In het overzicht hieronder is te zien uit welke gebieden de leerlingen afkomstig zijn. Dit beeld zal de komende jaren waarschijnlijk niet sterk veranderen. Het percentage leerlingen van allochtone afkomst is helaas buitengewoon gering (minder dan 1%). Blijkbaar is de drempel voor deze leerlingen, al vóór de overstap naar het voortgezet onderwijs, tot dusverre te hoog. Een andere belangrijke factor is de houding die leerlingen tegenover de school aannemen. Vanaf halverwege de jaren zestig van de vorige eeuw is de plaats die de school in het leven van de leerlingen inneemt geleidelijk kleiner geworden. Door de vele activiteiten die de leerlingen buiten school verrichten, waaronder dikwijls ook betaalde arbeid, is de tijd die voor het huiswerk beschikbaar is, afgenomen. Vanzelfsprekend zal het onderwijs met dit gegeven rekening moeten houden. De docenten van het Stedelijk Gymnasium streven ernaar de leerstof zoveel mogelijk tijdens de lessen te behandelen, zonder dat het maken van huiswerk overigens overbodig wordt. In de wetgeving inzake de Tweede fase wordt ernaar gestreefd meer verantwoordelijkheid bij de leerlingen te leggen, hun werkhouding te verbeteren en hun zelfstandigheid te vergroten. De school levert de nodige inspanning om leerlingen daarbij te begeleiden; docenten en mentorenspeel daarbij een belangrijke rol. Van de overheidsmaatregelen die de laatste jaren op het gebied van het onderwijs genomen zijn, zijn natuurlijk vooral de invoering en de daaropvolgende herzieningen van de basisvorming en de Tweede Fase van grote invloed geweest.

Overzicht herkomstgemeenten leerlingen (per 1-10-2007; totaal aantal leerlingen: 794)

gemeente	aantal
Amsterdam	7
Bloemendaal	232
Haarlem	365
Haarlemmerliede c.a	6
Haarlemmermeer	11
Heemstede	131
Velsen	17
Zandvoort	14
overige	11

De zelfstandige gymnasia mogen zich verheugen in een toenemende belangstelling. Jaarlijks neemt het aantal leerlingen met ruim 2% toe. Ook in onze school zien we deze ontwikkeling. Zie onderstaand staatje.

Jaar	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal leerl.	741	730	734	754	794

Deze groei heeft gevolgen voor de huisvesting: door verbouwing en uitbreiding van het gebouw aan de Jacobijnestraat is extra lokaalruimte gerealiseerd.

Een van de uitgangspunten is echter dat de school een relatief kleine omvang heeft. Daarbij geldt een aantal van ongeveer 750 als ideaal. Tegelijkertijd stelt de beschikbare ruimte een grens aan de groei: die grens ligt bij 800 leerlingen. Vanaf het schooljaar 2008-2009 is dan ook een toelatingsbeperking van kracht. Jaarlijks wordt in oktober van het voorafgaande schooljaar vastgesteld hoeveel leerlingen het jaar daarop kunnen worden toegelaten.

3.3 DE INTERNE STERKTE-ZWAKTE ANALYSE

De inspectie voor het Onderwijs brengt jaarlijks de opbrengstenkaart uit met als doel de kwaliteit(en) van het voortgezet onderwijs openbaar te maken. Tevens brengt de inspectie periodiek een bezoek aan scholen, waarbij de scholen op een aantal punten worden beoordeeld. De resultaten zijn te vinden op internet www.onderwijsinspectie.nl. Zie voor de opbrengstenkaart 2006 pagina 7.

Op de opbrengstenkaart is voor elke school een aantal kenmerken verzameld.

De inspectie geeft, naast absolute getallen, ook een relatieve beoordeling door middel van een vijfpuntsschaal.

Een toelichting op de gegevens in de opbrengstenkaart:

- a. De gegevens hebben betrekking op het schooljaar 2005-2006;
- b. De vijfpuntsschaal is weergegeven met 5 cirkeltjes, de score van de school is door middel van een kruisje aangegeven.
- c. Van de gemiddelde cijfers voor het eindexamen zijn vermeld het overall-gemiddelde over alle vakken voor het schriftelijk eindexamen en een uitsplitsing per groep van vakken.

Het oordeel over 'onze' prestaties:

- In vergelijking met andere VWO-scholen ligt ons rendement rond het gemiddelde. Een betere vergelijking zou zijn het rendement af te zetten tegen dat van andere zelfstandige

gymnasia. De bewaking van de uitstroom van leerlingen heeft succes gehad: in de periode 2003 – 2007 is de uitstroom gedaald van 6,1% tot 4,4% en ligt daarmee nu onder het gemiddelde van de zelfstandige gymnasia in 2006: 5,6%.-

De doorstroming van klas 3 naar het examen ligt met 80% boven het gemiddelde.

- Het aantal extra vakken dat door de leerlingen wordt gekozen is relatief groot. We stimuleren het kiezen van extra vakken, zowel met het oog op de toekomstmogelijkheden van de leerlingen in studie en beroep als in het belang van hun algemene ontwikkeling. De studielast van onze leerlingen ligt hoger dan wettelijk is voorgeschreven. Dit aspect is niet terug te vinden op de opbrengstenkaart.
- De examencijfers zijn uitstekend en liggen voor bijna alle vakken ruim boven het gemiddelde.

4. DE ONDERWIJSKUNDIGE VORMGEVING VAN HET ONDERWIJS

4.1 ONDERWIJS- EN VORMINGSDOELEN

In de onderwijs- en vormingsdoelen van het Stedelijk Gymnasium kunnen drie onderling samenhangende gebieden worden onderscheiden: de specifieke onderwijsdoelen die voortvloeien uit de eisen van de basisvorming en het eindexamen, en de meer algemene doelstellingen die liggen op de gebieden van culturele vorming en sociale vorming.

4.1.1 Specifieke onderwijsdoelen

In het algemeen wordt er nadruk gelegd op het intellectuele element in de vorming van de leerlingen, één van de doelstellingen van het gymnasiale onderwijs. Een andere belangrijke onderwijskundige doelstelling die in de onderbouw wordt nagestreefd, is de opleiding tot zelfstandig werken. Zeker sinds de invoering van de Tweede Fase is dit een noodzakelijk element in het onderwijs in de onderbouw. In de eerste klas worden de leerlingen - zeker in het begin - intensief begeleid op het gebied van studieplanning; in het tweede en derde jaar wordt geleidelijk meer aan hun eigen verantwoordelijkheid overgelaten; in de derde klas wordt een begin gemaakt met het werken met studiewijzers. De contacten met de mentor worden in de loop van de jaren minder frequent en meer gericht op het oplossen van problemen. In het derde leerjaar wordt veel aandacht besteed aan de profielkeuze van de leerlingen.

In de bovenbouw is het onderwijs er in de eerste plaats op gericht de leerlingen wat betreft inzicht, vaardigheden en kennis zo goed mogelijk voor te bereiden op het eindexamen. Er wordt gestreefd naar een slagingspercentage van minstens 93% bij een totaal rendement van minstens 70%. De school beschikt over een studiezolder en een mediatheek, voorzien van moderne ICT-apparatuur.

Het onderwijsprogramma van het Stedelijk Gymnasium omvat bovenop het wettelijk voorgeschreven pakket extra onderwijs in klassieke en moderne vreemde talen.

Leerlingen die daarvoor de capaciteiten hebben worden gestimuleerd extra vakken te volgen en daarbij een zo gevarieerd mogelijk pakket samen te stellen.

Het bovenstaande houdt niet in dat de docenten voortdurend en expliciet bezig zijn de leerlingen "klaar te stomen" voor de overgang of het examen. Minstens even belangrijk - zowel in de onderbouw als in de bovenbouw - is het dat de leerlingen de intrinsieke waarde ervaren van datgene waaraan zij een groot deel van hun tijd besteden en dat zij er plezier aan beleven.

De invoering van ICT in de vakken is volop in ontwikkeling. In dit kader worden door de werkgroep ICT scholingsbijeenkomsten voor docenten georganiseerd. Het gebruik van de computer voor interne gegevensuitwisseling neemt toe, leerlingen en docenten maken steeds meer gebruik van de elektronische leeromgeving.

De samenhang tussen de vakken is een onderwerp dat de aandacht heeft van de schoolleiding. Het komt aan de orde in het periodieke overleg met de secties.

We maken op dit gebied langzame, maar gestage vorderingen. Er worden afspraken gemaakt over een meer op elkaar afstemmen van leerstof en werkvormen.

4.1.2 Culturele vorming

Het behoeft, wanneer men kijkt naar de leerinhouden van de verschillende vakken, geen betoog dat een gymnasiale opleiding op zichzelf al een aanzienlijke culturele vorming bij de leerlingen tot stand brengt. Een belangrijk element in de algemene culturele vorming binnen het lesprogramma is het helpen ontwikkelen van de eigen creativiteit en inventiviteit van de leerlingen. Dit aspect komt tot zijn recht in diverse opdrachten en werkvormen, zoals klassen-discussies, scripties, boekbesprekingen en eigen onderzoekjes. Toch is het belangrijk aandacht te hebben voor aspecten die in het ge-

wone lesprogramma ontbreken of niet de nadruk krijgen die ze verdienen.

Naast het gewone lesprogramma worden activiteiten georganiseerd die specifiek gericht zijn op algemene culturele vorming.

Een belangrijke plaats nemen de excursies in. Een vast punt is de studiereis naar Rome of Griekenland in de vijfde klas, waarbij de leerlingen na een intensieve voorbereiding kennismaken met belangrijke perioden en figuren uit de Europese kunstgeschiedenis. Ook voor de moderne vreemde talen worden studiereizen georganiseerd.

Een ander jaarlijks terugkerend evenement is de werkweek van de zesde klas. In deze week bestuderen de leerlingen een thema van maatschappelijke en/of filosofische aard; dit thema wordt vanuit verschillende invalshoeken belicht, met name aan de hand van teksten: dit kunnen uitvoerige krantenartikelen zijn, maar ook passages uit de werken van beroemde schrijvers of filosofen.

Naast deze grote excursies worden geregeld ééndaagse bezoeken georganiseerd aan musea, met name wanneer er bijzondere exposities zijn.

In het kader van het talenonderwijs vindt veelvuldig theaterbezoek plaats, waarbij de leerlingen een voorstelling bijwonen van een toneelstuk dat van tevoren in de klas is behandeld.

Voor de eigen artistieke activiteiten van leerlingen is in het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs naar verhouding weinig ruimte, hoewel de mogelijkheden op dit gebied sinds de invoering van de Tweede fase wel enigszins verruimd zijn.

Alle leerlingen volgen verplicht het vak Klas-sieke Culturele Vorming, de gymnasiale pendant van Culturele en Kunstzinnige Vorming. Dit laatste vak wordt op het Stedelijk Gymnasium in de vrije ruimte aangeboden. Daarnaast is het voor alle leerlingen, ongeacht hun profiel, mogelijk tekenen en muziek als examenvakken te kiezen. Naast de mogelijkheden die deze creatieve vakken bieden, organiseert het Stedelijk Gymna-

sium jaarlijks een eigen cultureel programma. Eénmaal per jaar wordt door leerlingen en docenten gezamenlijk een grote toneelvoorstelling verzorgd. Hierbij zijn vele leerlingen betrokken, niet alleen als acteurs, maar ook als decorbouwers, affiche-ontwerpers, grimeurs e.d. Voor de leerlingen van de onderbouw wordt een eigen toneelavond georganiseerd.

Een andere jaarlijks terugkerende activiteit is de poëziewedstrijd die door de sectie Nederlands georganiseerd wordt. De beste inzendingen worden verzameld in een bundel die in eigen beheer wordt uitgegeven.

Tenslotte zijn er de muzikale activiteiten, waaraan in principe alle leerlingen die een instrument bespelen kunnen meedoen. Op het gebied van de klassieke muziek worden kamermuziekavonden georganiseerd. Bij de open podium-avonden kunnen de leerlingen hun kunsten vertonen op het gebied van lichte muziek, cabaret en dans.

4.1.3 Sociale vorming

Het Stedelijk Gymnasium is een openbare school, waarin leerlingen met verschillende levensovertuigingen en achtergronden elkaar kunnen ontmoeten.

Doel is een geestelijk klimaat te creëren dat gekenmerkt wordt door tolerantie, gelijkwaardigheid en redelijkheid. Dit geldt zowel voor de verhouding tussen de leerlingen onderling als voor de verhouding tussen leraren en leerlingen. Leerlingen worden benaderd worden op een manier die hen in hun waarde laat, ruimte laat voor een eigen inbreng en meer gericht is op overtuigen dan op bevelen.

In concreet beleid vertaald betekent dit o.a. het volgende:

In het onderwijs wordt in het algemeen, zoals reeds in de eerste paragraaf werd uiteengezet, de zelfstandigheid van de leerlingen zoveel mogelijk bevorderd.

In klassendiscussies wordt leerlingen aangeleerd een eigen standpunt naar voren te (durven) brengen en te luisteren naar het standpunt van anderen en daarvoor respect te hebben, ook al zijn ze het er niet mee eens.

In conflictsituaties tussen leerlingen zal de

mentor trachten de problemen met de betrokkenen te bespreken en op te lossen. In geval de indruk bestaat dat een leerling onvoldoende sociaal weerbaar of sociaal vaardig is, zal in overleg met de ouders naar mogelijkheden tot verbetering gezocht worden; in bijzondere gevallen kan hierbij de hulp van externe instanties worden ingeroepen.

In de onderbouwklassen is het onderwerp sociale vorming opgenomen in de mentorlessen. Naast dit algemene beleid worden activiteiten georganiseerd die meer specifiek gericht zijn op de sociale vorming van de leerlingen. In het algemeen spelen de excursies en activiteiten op het gebied van toneel, muziek en sport - naast hun andere functies - ook een belangrijke rol op sociaal gebied. Maar bij die activiteiten ligt de nadruk op op het sociale element. In het begin van het eerste leerjaar vindt het eerste klas-kamp plaats, een zeiltocht van enkele dagen over het IJsselmeer, speciaal gericht op de onderlinge kennismaking van de nieuwe eerste-klassers. Aan het begin van de derde klas wordt een 'overlevingstocht' naar de Ardennen gehouden. In november van het zesde leerjaar vindt de werkweek plaats; ook hierin speelt het onderlinge contact een hoofdrol, niet alleen in de geplande programma-onderdelen, zoals de groepsdiscussies en de debatwedstrijd, maar ook in datgene wat zich naast en na het officiële programma afspeelt. De school neemt deel aan verschillende MUN-conferenties (MUN staat voor Model United Nations). Jaarlijks is er ook een Haarlem-MUN, waar leerlingen uit verschillende landen aan deelnemen, zelfs uit Ghana, Turkije en de Verenigde Staten. Kort samengevat: het onderwijs- en vormingsbeleid van het Stedelijk Gymnasium erop gericht dat zoveel mogelijk leerlingen de school met een diploma verlaten; we willen ook een bijdrage leveren aan de culturele en sociale ontwikkeling van de leerlingen en er bovendien voor zorgen dat ze zes (in een enkel geval meer) fijne en zinvolle jaren beleven.

4.2 HET ONDERWIJS IN DE VAKKEN

4.2.1 De vakken in de eerste, tweede en derde klas: alfabetisch overzicht

AARDRIJKSKUNDE

In de onderbouw worden leerlingen vertrouwd gemaakt met methoden en technieken waarmee ze de dagelijkse werkelijkheid beter kunnen begrijpen en analyseren. De leerling krijgt inzicht in de verschillen en overeenkomsten tussen gebieden, landschappen, mensen en culturen, en wordt gestimuleerd om zelfstandig uit verschillende bronnen gegevens te verzamelen en te gebruiken. De nadruk ligt hierbij op het gecombineerde gebruik van tekst, beeldmateriaal, kaarten en statistische gegevens. Hiernaast wordt in toenemende mate gebruik gemaakt van actuele gegevens zoals die via het internet bereikbaar zijn. De leerlingen doorlopen de lesstof zo veel mogelijk zelfstandig met behulp van een studiewijzer. Hierdoor kan iedereen zijn eigen tempo aanhouden, snelle leerlingen kunnen dieper op de behandelde onderwerpen ingaan of extra onderwerpen bestuderen. Uiteraard worden onderwerpen ook klassikaal besproken en is er veel ruimte voor klassengesprekken over actuele thema's.

De kennis van de leerlingen wordt behalve in schriftelijke overhoringen ook getoetst door middel van werkstukken, waarbij tevens gestreefd wordt naar het ontwikkelen van algemene onderzoeksvaardigheden.

In de derde klas voeren de leerlingen zelfstandig een onderzoek uit in de eigen omgeving waarover zij vervolgens een verslag schrijven en een presentatie houden.

De gebruikte onderwijsmethode, buiten Nederland, is thematisch van opzet. De gekozen thema's betreffen zowel fysieke geografie (weer, klimaat, landschap, vulkanisme, platentektoniek) als sociale geografie (demografie, ontwikkelingslanden, stad en platteland, migratie, verkeersstromen, Europese integratie, vreemde volken, etc.) Hierbij wordt eerst het algemene beeld geschetst, vervolgens worden twee landen tegen elkaar afgezet, om uiteindelijk de

Nederlandse situatie meer in detail te bekijken. ICT toepassingen nemen een steeds belangrijker plaats in bij het ondersteunen van het leerproces. Naast het gebruik van een digitale atlas en statistische gegevensbanken kan de leerling ook in de klas verbredende computerlessen volgen en zichzelf met behulp van digitale toetsen overhoren.

BEELDENDE VORMING

In de eerste drie leerjaren is Beeldende Vorming een verplicht vak voor alle leerlingen. Er wordt gebruik gemaakt van de methode "Zienderogen Kunst". In het vak Beeldende Vorming wordt zowel twee- als driedimensionaal gewerkt. Het onderwijs is er op gericht dat de leerlingen leren communiceren via hun beeldend werk en hun kennis van en inzicht in de hen omringende wereld vergroten door belangrijke uiterlijke en inhoudelijke kenmerken van die wereld beeldend vorm te geven. Het is daarbij van belang dat leerlingen:

- hun voorstellingsvermogen en verbeeldingskracht vergroten door hun ervaringen, gevoelens, ideeën en meningen te verkennen, te ordenen, en ook voor anderen, zichtbaar te maken in zelfgemaakte beelden;
- hun vaardigheid in het beeldend vormgeven vergroten door het verwerven van een elementaire beheersing van beeldende middelen; daarbij leren zij beelddaspecten afzonderlijk en in hun samenhang te onderzoeken;
- ervaring op doen met het hanteren van de diverse materialen en technieken en tevens leren om problemen op te lossen via procesmatig beeldend vormgeven;
- inzicht verwerven in de functies en betekenis van beelden in de samenleving door eigen werk in relatie tot dat van anderen te beschouwen, waarbij zij leren hoe feitelijke informatie, waarden, normen en gevoelens via beelden kunnen worden overgedragen;
- inzicht verwerven in de wijze waarop cultuurhistorische invloeden en culturele en maatschappelijke verschillen de vormgeving, inhoud en betekenis van beelden bepalen.

BIOLOGIE

In de eerste klas is het vak biologie verkennend. Er komen vaardigheden aan de orde als omgaan met de microscoop en weergeven via tekeningen. Aandacht wordt onder andere geschonken aan het indelen van levende wezens, groei en ontwikkeling. De leerlingen krijgen ook practicumlessen.

In de derde klas gaat de verkenning van het brede vak biologie verder. Ook in deze klas worden verscheidene practica uitgevoerd, met nadruk op het menselijk lichaam. Ook wordt zomogelijk aandacht besteed aan erfelijkheid en evolutie. Bij het onderwerp menselijk gedrag wordt een zelf bedacht praktisch onderzoek uitgevoerd.

ECONOMIE

Bij Economie wordt het gedrag van mensen bestudeerd bij hun streven naar welvaart. Er wordt gekeken hoe en waarom mensen kiezen. In de derde klas wordt een eerste indruk gegeven van de vele aspecten van het vak. Centraal staan hierbij de onderwerpen: consumptie (het kopen van goederen en diensten), productie (het voortbrengen van goederen en diensten), de rol van de overheid, de arbeidsmarkt en het buitenland.. De nadruk ligt op de praktische kant van de economie. In de lessen wordt ook de economische actualiteit behandeld. Dit gebeurt aan de hand van artikelen uit kranten en bladen. Er wordt meestal klassikaal lesgegeven, maar er is ook ruimte voor zelfstandig werken en klassendiscussies.

Na de derde klas zijn de leerlingen in staat het economisch nieuws te volgen en een goede keuze te maken voor het vak in de bovenbouw.

GESCHIEDENIS

Het vak geschiedenis wordt in de onderbouw chronologisch aangeboden, met de indeling in tien tijdvakken als uitgangspunt. In de eerste klas behandelen we de prehistorie, Egypte, de klassieke oudheid en de Middeleeuwen. Het zwaartepunt ligt op Griekenland en Rome. In de tweede klas komen de wereldgodsdiensten aan bod, gevolgd door de geschiedenis van de stad Haarlem en de Tachtigjarige Oorlog.

We eindigen dat jaar met de Franse Revolutie. In de derde klas kijken we vooral naar de negentiende en twintigste eeuw. In de geschiedenislessen wordt niet alleen gekeken naar het verleden: er wordt in alle klassen ook aandacht geschonken aan actuele onderwerpen, zowel op lokaal, nationaal als internationaal niveau. Ook verzorgt de sectie geschiedenis in de tweede klas een korte cursus staatsinrichting. Verhalen vormen de basis van het geschiedenisonderwijs. De nadruk ligt in de lessen dan ook op klassikaal lesgeven. Bewust wordt daarbij naar een actieve inbreng van de leerlingen gestreefd. Daarnaast is er aandacht voor het aanleren van elementaire onderzoeksvaardigheden door middel van werkstukken en opdrachten.

INFORMATIEKUNDE

Bij informatiekunde maken de leerlingen kennis met het proces van (automatische) gegevensverwerking, -verwerking en -verstrekking. Er wordt aandacht besteed aan de theorie, maar de hoofdzaak is het werken met de computer. Zeven toepassingen van de informatietechnologie komen aan de orde: de tekstverwerking, het maken van presentaties, de spreadsheet, internet en e-mail, het gebruik van de computer, basisbegrippen en gegevensbestanden (database). Leerlingen kunnen in alle onderdelen examen afleggen voor het ECDL-diploma (het Europees Computer Rijbewijs). Geprobeerd wordt vanuit dit vak het computergebruik in andere vakken te stimuleren. Informatiekunde staat in de eerste en tweede klas op het rooster.

KLASSIEKE TALEN

Het onderwijs in de klassieke talen is erop gericht dat leerlingen het vermogen ontwikkelen klassieke teksten te lezen, te begrijpen en in hun cultuurhistorische context te plaatsen. Voor de onderbouw betekent dit dat de meeste aandacht wordt besteed aan het opbouwen van een basisvocabulaire, het aanleren van de grammatica en het ontwikkelen van een vertaalstrategie. Geïntegreerd met het proces van taalverwerking wordt ruim aandacht besteed aan tekstbegrip en cultuurhistorische achtergronden.

LICHAMELIJKE OPVOEDING

De lessen Lichamelijke Oefening in de onderbouw hebben als centraal thema het ontwikkelen van basisvaardigheden in bewegingssituaties. Op het gebied van turnen, spel, ritme en bewegen, atletiek en zelfverdediging, wordt gewerkt aan het uitbouwen van de bewegingsmogelijkheden van de leerlingen. Het leren kennen en accepteren van de eigen mogelijkheden en die van anderen en het inzicht krijgen in de totale bewegingscultuur zijn de doelstellingen van waaruit gewerkt wordt. Er worden 2 à 3 lessen per leerjaar op de ijsbaan gegeven in de maand december; in het voorjaar 2 à 3 lessen in het zwembad. Voor alle leerlingen bestaat de mogelijkheid om deel te nemen aan interscolaire toernooien.

MODERNE VREEMDE TALEN

In de onderbouw ligt bij de moderne vreemde talen de nadruk op de communicatieve vaardigheden. Dit houdt in dat veel tijd wordt besteed aan spreek- en luistervaardigheid. Naast de mondelinge taalbeheersing wordt uiteraard aandacht gegeven aan schrijfvaardigheid en leesvaardigheid. Bij de schrijfvaardigheid komen spelling en grammatica uitvoerig aan de orde. De leesvaardigheid wordt ontwikkeld door het lezen van aanvankelijk zeer eenvoudige, maar later steeds moeilijker boekjes, zowel klassikaal als thuis; daarnaast worden functionele teksten, zoals folders, krantenartikelen, aankondigingen e.d. gebruikt. Tenslotte wordt aandacht besteed aan kennis van de betreffende landen en volkeren.

First Certificate in English

Vanaf de brugklas volgen de leerlingen lessen die hen voorbereiden op het FCE examen. Het diploma is internationaal erkend en een uitstekende voorbereiding voor het Certificate in Advanced English. De cursus voor het First Certificate houdt in dat de leerlingen uitsluitend in het Engels les krijgen. Aan deelname van de speciale examentraining en het examen zijn kosten verbonden.

MUZIEK

De lessen Muziek in de basisvorming volgen de methode "Intro". Deze methode stelt het beleven van muziek centraal en maakt de theorie daaraan ondergeschikt. Dit geschiedt door zelf musiceren, improviseren, transformeren en reflecteren aan de hand van een uitvoering en gevarieerd aanbod van oorspronkelijk musicermateriaal.

Er wordt rekening gehouden met de opvatting die muziek als een uitloeijsel van maatschappelijke ontwikkelingen bestempelt. Dat verklaart de gekozen didactische aanpak, waarin het musicermateriaal de basis vormt voor de in een maatschappelijke context geplaatste, in themavorm aangeboden theorie.

Er wordt gebruik gemaakt van CD's met luistervoorbeelden en musicerveoorbeelden (de leerlingen kunnen met de CD meespelen).

NATUURKUNDE

De leidraad in de lessen van de 2e klas is: "Natuur- en Scheikunde Overal". Ons dagelijks leven is doordrenkt met verworvenheden van natuur- en scheikunde, die vaak zo vanzelfsprekend geworden zijn dat ze nauwelijks nog als zodanig ervaren worden. Ze kunnen herkend worden als je om je heen kijkt met een soort natuurkundige of scheikundige 'bril'.

Zo leren kijken, dat is de eerste doelstelling. Daarbij komt op elementair niveau een breed terrein van vooral natuurkundige onderwerpen aan de orde: licht, geluid, beweging, energie, stromen. Deze onderwerpen worden behandeld aan de hand van vragen en opdrachten over voor leerlingen herkenbare situaties.

Een tweede doelstelling is de kennismaking met de ambachtelijke kant van het vak: leren door doen, het zelf uitvoeren en uitwerken (tabellen, diagrammen) van vooralsnog eenvoudige experimenten. Een aantal malen moet een onderzoek geheel naar eigen keuze worden uitgevoerd door groepjes van twee tot vier leerlingen, die daarvan verslag doen via een presentatie aan de rest van de klas.

Theorievorming komt nog weinig aan de orde. Behalve wanneer met een eenvoudig molecuulmodel een eerste verklaring van de verschillen tussen vaste stof, vloeistof en gas gezocht wordt. Deze kennismaking met 'modeldenken' is een derde doelstelling.

In de 3e klas zijn "Natuurkunde Overal" en "Scheikunde Overal" gescheiden.

Nu worden niet meer alleen de verschijnselen zelf behandeld, maar ook de verbanden tussen verschijnselen. Deze worden eerst onder woorden gebracht, daarna samengevat in formulevorm. En formules geven de mogelijkheid tot berekeningen.

De werkwijze in de derde klas is niet anders dan in de tweede: klassikale lessen met kortere of langere instructie, waarna de leerlingen zelfstandig verder gaan met schriftelijke of praktische opdrachten, afgewisseld met korte perioden van groepsgewijs werken aan een eigen onderzoek en de presentatie daarvan.

NEDERLANDS

Het onderwijs in de Nederlandse taal is erop gericht te bevorderen dat leerlingen in staat en bereid zijn taal in mondelinge zowel als schriftelijke vorm te gebruiken. Dit betekent dat aandacht wordt besteed aan spreken, luisteren, schrijven en lezen. De onderdelen spreken en luisteren komen aan de orde in spreekbeurten en klassendiscussies, het schrijven wordt aangeleerd via speciale schrijfopdrachten, zoals brieven en opstellen. Alle leerlingen houden een leesdossier bij en sommige klassen doen mee aan de kinderboekenjury. Er wordt ook aandacht geschonken aan poëzie.

Gedurende de gehele onderbouw wordt ruim aandacht besteed aan spelling en grammatica. De vrije ruimte wordt gebruikt voor creatieve opdrachten, poëzie en extra spreekbeurten.

SCHEIKUNDE

Nadat de leerlingen in de tweede klas kennisgemaakt hebben met enkele onderwerpen bij het vak natuur- en scheikunde, komen in de derde klas de volgende onderwerpen ter sprake: stoffen en hun eigenschappen, materialen en veiligheid; moleculen en atomen; reacties. Of te wel de basiskennis van de wereld om ons heen. Het doel van scheikunde in de derde klas is als basis dienen voor scheikunde en biologie in de bovenbouw en heeft als tweede doel ontwikkeling van de algemene kennis.

De vorm waarin scheikunde is gegoten, is die van theorie gecombineerd met experimenten en modules, waarbij het merendeel via experimenten wordt gedaan en welke gevolgd worden door een presentatie en verslagen.

WETENSCHAP en TECHNIEK

Wetenschap en techniek wordt gegeven in de eerste en tweede klas. Het vak begint met een introductieperiode van negen weken, waarin de leerlingen leren met gereedschap te werken. Daarna volgen vijf projecten. Het lesmateriaal dat hoort bij de projecten is door docenten van de school gemaakt.

In een project moeten de leerlingen iets ontwerpen en bouwen in de technieklessen. Hierin leren de leerlingen allerlei verschillende materialen te bewerken. Daarnaast wordt de achtergrond die van belang is voor het project besproken in de theorielessen. Hierin wordt veel gebruik gemaakt van de computer ter ondersteuning van het verhaal. Leerlingen voeren zelf ook iedere les een aantal experimenten uit. Ieder project wordt afgesloten met een wedstrijd, waarbij hetgeen is gebouwd door de leerlingen op één of andere manier wordt getest. Voorbeelden van projecten zijn de ballonkar, de vergroter en de kathedraal.

WISKUNDE

De wiskunde in de onderbouw kun je zien als een bouwwerk. We beginnen bij het begin, met de basis. Langzamerhand breiden we uit en wordt het steeds ingewikkelder, maar ook mooier. We doen veel aan rekenvaardigheden.

Zo wordt hetgeen op de basisschool is aangeleerd, bijgehouden en waar nodig uitgebreid. Verder wordt kennisgemaakt met grafieken en functies. Ook houden we ons bezig met meetkunde, zowel in het platte vlak als in de ruimte. Elke les wordt gebruikgemaakt van rekenmachine en je geodriehoek bij je hebben. Soms werken we achter de computer. Daarbij wordt in tweetallen gewerkt. We besteden veel aandacht aan algebra, rekenen met letters. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een apart boekje.

4.2.2 De vakken in de tweede fase ALFABETISCH OVERZICHT

INLEIDING

In de Tweede Fase maken de leerlingen een keuze uit vier profielen: Cultuur en Maatschappij; Economie en Maatschappij; Natuur en Gezondheid; Natuur en techniek. Ieder profiel bestaat uit een gemeenschappelijk deel, een profieldeel en een vrij deel. Het gemeenschappelijk deel omvat de vakken die voor alle leerlingen verplicht zijn, zoals Nederlands, Engels en een klassieke taal. Het profieldeel omvat een aantal verplichte vakken, bij voorbeeld wiskunde, natuurkunde en scheikunde voor het profiel Natuur en Techniek, en een of twee profielkeuzevakken. In het vrije deel kiest de leerling nog minimaal één extra examenvak. Hij kan daarbij binnen bepaalde beperkingen kiezen uit alle vakken die de school aanbiedt. Een deel van de vrije ruimte kan door de school worden ingevuld; het Stedelijk Gymnasium heeft daarbij gekozen voor extra onderwijs in de klassieke en moderne talen in de vierde en vijfde klas. Daarbij wordt uitgegaan van een standaard studielast van 5000 studiebelastingsuren (sbu's), dat wil zeggen 200 uur meer dan waarvan landelijk wordt uitgegaan.

In het hieronder volgende alfabetische overzicht wordt bij ieder vak vermeld in welk(e) deel(delen) van het curriculum het voorkomt en wat de studielast is. De teksten beschrijven de situatie in de vernieuwde Tweede fase.

AARDRIJKSKUNDE

*profielkeuzevak CM, EM en NG
keuzevak in alle profielen
440 SBU.*

Aardrijkskunde in zijn nieuwe vorm, zoals dit in de nieuwe 2e fase van start gaat, zet meer dan ooit tevoren de aarde en de wereld centraal: de aarde als leefomgeving van de mens – atmosfeer, platentektoniek, waterproblematiek – en de wereld als product van het gedrag van de mens in zijn leefomgeving. Aardrijkskunde gaat over de relaties tussen natuur en samenleving, waarin sociaal-geografische én fysisch-geografische processen een even belangrijke rol spelen. Als eindexamen vak gaat aardrijkskunde zich meer richten op deze samenhang.

Kennis van de gebieden op aarde wordt weer belangrijker dan vaardigheden.

Zuidoost-Azië wordt als snel ontwikkelend gebied onder de loep genomen en vergeleken met andere gebieden op de wereld.

Ook Nederland staat centraal, met z'n ingewikkelde waterhuishouding, toenemende problemen in de grote steden en versnipperde natuur. De leerstof is verdeeld over 5 domeinen:

- A - Geografische benadering en geografisch onderzoek
- B - Wereld
- C - Aarde
- D - Zuidoost-Azië, actuele vraagstukken
- E - Nederland, stedelijke gebieden

Alle onderwerpen maken deel uit van zowel het schoolexamen als het Centraal Examen, waarbij geografische benadering en geografisch onderzoek geïntegreerd zijn in de overige domeinen en tevens in de vijfde klas het uitgangspunt vormen voor een praktische opdracht. Bij de praktische opdracht in de vijfde klas wordt veel aandacht besteed aan de planning, fasering en uitvoering van het onderzoek, en aan de correcte toepassing van methoden en technieken bij de verslaglegging van de resultaten.

Aardrijkskunde als schoolvak is deels gericht op het verwerven van onderzoeksvaardigheden en het toepassen van deze vaardigheden en op het werken met analysemodellen bij het begrijpen

van actuele praktijksituaties. Er wordt in de les dan ook veel gewerkt aan de hand van praktische opdrachten, waarbij het gebruik van internet, atlas en statistische gegevens van belang is. Daarnaast wordt kennis opgebouwd van de werkelijke situatie in een aantal gebieden, met name toegespitst op landen in Zuidoost-Azië

ALGEMENE NATUURWETENSCHAPPEN (ANW)

*vak in het gemeenschappelijk deel
De leerlingen volgen het vak in klas 4
120 SBU.*

ANW staat voor algemene natuurwetenschappen. In tegenstelling tot wat deze naam misschien suggereert is het zeker niet de bedoeling dat ANW louter een combinatievak is van de natuurwetenschappen biologie, scheikunde, natuurkunde en aardrijkskunde. Meer dan bij deze zogenaamde mono-vakken gaat het bij ANW over de manier waarop natuurwetenschappelijke kennis en technologie wordt gezocht, gevonden en toegepast. Deze basis van het vak ANW kun je terugvinden in de vijf kenmerkende ANW-vragen.

De vijf ANW-vragen zijn:

1. Hoe komt natuurwetenschappelijke kennis tot stand?
2. Hoe wordt natuurwetenschappelijke kennis toegepast?
3. Hoe bepaal je de betrouwbaarheid van natuurwetenschappelijke kennis?
4. Hoe beïnvloeden samenleving en natuurwetenschappen elkaar?
5. Wat is je mening over bepaalde toepassingen van natuurwetenschappen?

Een doel van het vak ANW is dat de leerlingen effectieve en bewuste gebruikers van wetenschappelijke kennis worden om zo beter te kunnen functioneren in een samenleving waarin natuurwetenschappen en technologie een grote rol spelen.

Het vak ANW wordt opgebouwd rondom de thema's Leven (ziek en gezond / erfelijkheid en evolutie), Biosfeer (klimaat / leefmilieu en duurzame ontwikkeling) en Heelal.

We kijken hierbij vaak naar wat recente wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen betekenen voor ons als individu en als samenleving. Soms wordt juist een historische invalshoek gekozen en vragen we ons af hoe in het verleden wetenschappelijke ontdekkingen zijn gedaan en de maatschappij hebben beïnvloed. De meeste periodes worden afgesloten met zowel een PTA -toets als een praktische opdracht. Voor de praktische opdracht worden verschillende werkvormen gekozen zoals bijvoorbeeld het houden van een powerpoint-presentatie, het voeren of leiden van een discussie, het kritisch raadplegen van verschillende internetbronnen aan de hand van een webquest, een les geven aan een lagere schoolklas, of een 'wetenschappelijke' film maken en deze op internet presenteren.

BIOLOGIE

profielvak NG

profielkeuzevak NT

keuzevak in alle profielen

480 SBU

In het profiel Natuur en Gezondheid is biologie een verplicht vak. Aan de orde komen de wetmatigheden die bij het doorgeven van kenmerken naar volgende generaties een rol spelen en de vertaling van erfelijkheidsmateriaal in de celkern in bijvoorbeeld bruine oogkleur. De techniek van het knutselen aan erfelijkheid wordt met praktijkvoorbeelden verduidelijkt. Het gedrag van dieren (en dus ook van de mens) met zijn erfelijke en aangeleerde component wordt theoretisch en praktisch benaderd. De evolutietheorie komt als samenbindende theorie van veel onderdelen van de biologie aan de orde. Verder wordt aandacht besteed aan ecologie, stofwisseling bij planten, orgaan, zintuigen, spieren, zenuwstelsel, hormoonstelsel, bloed en bloedsomloop. Er worden diverse praktische vaardigheden aangeleerd, zoals: presentatie op verschillende manieren, informatie verzamelen uit boeken, tijdschriften, internet en kranten, het maken van een schriftelijk verslag, algemene onderzoeksvaardigheden.

CULTURELE EN KUNSTZINNIGE FORMING 1 (CKV 1)

keuzevak in het vrije deel

160 SBU.

Het vak CKV 1 is voor alle leerlingen in havo en vwo verplicht, behalve voor gymnasiasten: zij doen geen CKV, maar KCV (klassieke culturele vorming). Op het Stedelijk Gymnasium is CKV 1 een keuzevak in het vrije deel. Het vak heeft geen centraal examen en school-examen, alleen handelingsdelen.

Het gaat bij CKV niet in de eerste plaats om kennis, maar om het opdoen van culturele ervaringen. Een belangrijk deel van de studielast zal worden doorgebracht in musea, theaters en bioscopen. Deze bezoeken worden grondig voorbereid en na afloop maken de leerlingen er een verslag over, dat in het examendossier terecht komt. Het gaat er dus om bewuster en gericht te leren luisteren, kijken en lezen, met als uiteindelijk doel meer plezier te gaan beleven aan het deelnemen aan culturele activiteiten. De kennis van kunst en cultuur staat in dienst van dit doel. Deze kennis wordt aangeleerd door het bestuderen van de kunst disciplines zoals: beeldend, theater, film, dans, architectuur, literatuur, media en muziek.

Een belangrijk gedeelte van CKV1 is de ontwikkeling van de eigen creativiteit. Binnen een les-serie waarin een kunst discipline wordt behandeld, werken leerlingen aan een opdracht gerelateerd aan deze discipline. Zo maken leerlingen zelf een dans, toneelstuk, film, schilderij enz. Uiteraard is samenwerken toegestaan en soms zelfs noodzakelijk.

DUITS

In klas 4 is Duits (of Frans) verplicht voor alle leerlingen: 150 SBU.

In klas 5 is Duits (of Frans) verplicht voor alle leerlingen met C&M en E&M: 190 SBU

Duits is een profielkeuzevak in EM en CM en een keuze-examenvak voor alle leerlingen.

In klas 6 blijft voor de afsluiting van het examenvak nog 140 uur over.

Totale studielast: 480 SBU

Het vak Duits omvat alle taalvaardigheden en letterkunde. Het Centrale Examen in klas 6 maakt 50% uit van het eindcijfer. In dit examen wordt de leesvaardigheid getoetst. De opdrachten zijn heel verschillend van aard: snel een lang krantenartikel doornemen om na te gaan of er relevante informatie in staat, maar ook een tekstgedeelte héél gedetailleerd lezen om het precieze antwoord te vinden op een gestelde vraag. Verder worden passages uit naslagwerken en studieboeken bestudeerd, evenals tijdschriften, advertenties en cartoons.

De andere vaardigheden en de letterkunde komen in het schoolexamen aan bod:

Luistervaardigheid

Bij dit onderdeel gaat het niet alleen om goed luisteren, maar ook om goed kijken. Bovendien leren de leerlingen aantekeningen maken bij lezingen en toespraken. Deze aantekeningen worden vervolgens uitgewerkt tot een samenvatting.

Schrijfvaardigheid

Hoofddoel is correct schrijven in het Duits, maar ook het herkennen en toepassen van verschillende schrijfstijlen vormt een belangrijk onderdeel. In klas 5 en 6 wordt een schrijfdossier opgebouwd. Uiteindelijk kunnen de leerlingen in een (persoonlijke of zakelijke) brief/e-mail of in een opstel ingaan op alle mogelijke actuele onderwerpen. In de oefenfase speelt ook de computer bij dit onderdeel een belangrijke rol; hij doet dienst als tekstverwerker, woordenboek, grammatica en spellingscontroller.

Gespreksvaardigheid : "Wo kann ich hier nach Holland bellen?" klinkt heel aardig, maar geen Duitser zal begrijpen wat de bedoeling is. Met behulp van 'Redemittel' leren de leerlingen intenties, hoofdzaken en belangrijke details goed weer te geven. Daarbij wordt ingegaan op interview- en discussietechnieken. De leerling kan zich in veelvoorkomende alledaagse situaties redden en zich (na voorbereiding) actief mengen in een discussie over een actueel onderwerp.

Literatuur : Het programma omvat het aanleren van een aantal literaire begrippen, het doornemen van (grote delen van) de duitstalige litera-

tuurgeschiedenis, het zelfstandig lezen van tenminste vier Duitse boeken en het aanleggen van een leesdossier. Één bepaalde literaire stroming krijgt intensieve aandacht.

Luister-, schrijf-, gespreksvaardigheid en letterkunde hebben in het schoolexamen elk een gewicht van 25 %.

ECONOMIE

profielvak EM

profielkeuzevak CM

keuzevak in alle profielen

480 SBU

Economie is een vak waarbij kiezen centraal staat.

In de lessen worden veel economische theoretische begrippen behandeld. Het gaat echter niet alleen om de theorie. Er worden vraagstukken beantwoord over zaken uit de dagelijkse economische wereld, zoals werkeloosheid, inflatie, de dollar, staatsschuld, inkomens, tegenvallende economische groei, export, consumptie etc..

De volgende onderwerpen komen in de lessen aan de orde: arbeidsmarkt; internationale economische betrekkingen; geld- en bankwezen; productie, consumptie en welvaart; goederenmarkten; inkomensvorming en verdeling; economische kringloop; markt, overheid en economische orde; sociale zekerheid.

Het vak wordt afgesloten met een schoolexamen en een centraal examen.

Economie zou een handig vak kunnen zijn om te kiezen in het vrije deel bij de drie andere profielen het geeft de mogelijkheid een economische vervolgopleiding te kiezen.

ENGELS

vak in het gemeenschappelijk deel

400 SBU

Het vak Engels is verplicht voor alle leerlingen. Ze moeten zich in deze taal zowel mondeling als schriftelijk goed kunnen redden in allerlei situaties. De schrijfopdrachten kunnen gemaakt worden met behulp van de tekstverwerker, waarbij de spellingscorrectie en de grammaticahulp gebruikt kunnen worden.

Het internet wordt gebruikt voor het verzamelen van informatie.

Sommige opdrachten moeten in groepjes worden uitgevoerd, bijvoorbeeld een gezamenlijke presentatie in het Engels.

Het programma Engels is gebaseerd op vier vaardigheden, te weten: leesvaardigheid, luistervaardigheid, gespreksvaardigheid en schrijfvaardigheid. Daarnaast is er het onderdeel literatuur.

Leesvaardigheid is het enige onderdeel dat in het centraal examen getoetst wordt. De examenopgave bestaat voor het grootste gedeelte uit multiple choice vragen, maar daarnaast zijn er open vragen en samenvattingsvragen.

Voor kijkluistervaardigheid moeten de leerlingen na het horen of zien van een fragment vragen beantwoorden. Doel van de gespreksvaardigheid is dat leerlingen zich in allerlei situaties goed leren redden. Ze moeten bijvoorbeeld informatie kunnen vragen, hun mening kunnen verdedigen, leren klagen, een gesprek gaande kunnen houden etc.

Tenslotte is er nog schrijfvaardigheid. De leerlingen dienen zich grammaticaal correct uit te drukken bij het schrijven van brieven, betogen en samenvattingen.

Bij het onderdeel Literatuur wordt een deel van de Engelse literatuurgeschiedenis behandeld.

Daarnaast lezen de leerlingen tenminste vijf Engelse romans en twee toneelstukken.

CERTIFICATE IN ADVANCED ENGLISH

In de bovenbouw kunnen de leerlingen die met goed gevolg de cursus FCE in de onderbouw hebben afgesloten de cursus voor het Certificate in Advanced English volgen. Dit diploma is internationaal erkend en waarborgt een goede beheersing van de Engelse taal in studie en beroep. De leerlingen krijgen uitsluitend in het Engels les. Aan het eind van de vijfde klas doen de leerlingen het examen, waar kosten aan zijn verbonden.

FILOSOFIE

*profielkeuzevak Cultuur en Maatschappij .
keuzevak in alle profielen
480 SBU*

Filosofie als keuzevak: is niet alles in het leven een keuze? Zo ja, zijn wij ook vrij om te kiezen? Typisch filosofische vragen als je erover nadenkt. In de filosofie, ook wel 'liefde voor wijsheid' of 'wijsbegeerte' genaamd, gaat het om vele vragen en de vraag hoe wij moeten (of kunnen) leven is daar één van. Bepaald niet een eenvoudige vraag, aangezien er nog tal van andere vragen beantwoord moeten worden voor we zelfs een begin kunnen maken met de oplossing van dit probleem. Immers, kan ik weten hoe ik moet leven als ik niet (zeker) weet wie of wat ik ben? Beschik ik al over een afdoende inzicht in de wereld en de wijze waarop ik die kan kennen? Weet ik eigenlijk wel zeker wat ik meen te weten?

Filosofie kent verschillende vakonderdelen en voor het eindexamen zijn vier van deze onderdelen verplicht:

- de wijsgerige antropologie, waarin het gaat om vragen als 'Wat is de mens?', 'Wat onderscheidt de mens van het dier?' en 'Wat is de verhouding tussen lichaam en ziel?'
- de ethiek, het gebied van moraal en waarden, waarbij het gaat om de vragen naar de richtlijnen voor ons handelen;
- de kennisleer, waarbij we leren onderscheid te maken tussen subjectief en objectief, logische en empirische kennis, kennis en geloof, om maar enkele voorbeelden te noemen;
- wetenschapsfilosofie: had Aristoteles gelijk, toen hij beweerde dat alles in de natuur naar een bepaald doel toewerkt, of verloopt alles zonder doel of zin, regeren slechts de wetten van de mechanica? Is de wetenschappelijke kijk op de wereld de enig mogelijke of de meest wenselijke?

Naast deze verplichte onderdelen worden nog verschillende andere terreinen van de filosofie behandeld, waaronder:

- logica en retorica: wat is een geldige redenering en hoe presenteren wij die?
- sociale filosofie: wat is een rechtvaardige samenleving?
- metafysica: wat is werkelijk en wat is schijn?
- esthetica: wat is schoonheid?

FRANS

In klas 4 is Frans (of Duits) verplicht voor alle leerlingen: 150SBU.

In klas 5 is Frans (of Duits) verplicht voor alle leerlingen met C&M en E&M: 190 SBU.

Frans is een profielkeuzevak in EM en CM en een keuze-examenvak voor alle leerlingen.

*In klas 6 blijft voor de afsluiting van het examen-
vak nog 140 uur over.*

Totale studielast: 480 SBU

Het vak Frans omvat alle taalvaardigheden en letterkunde. Het eindcijfer wordt voor 50% bepaald door het Centraal Schriftelijk Eindexamen in klas 6. Daarin wordt de leesvaardigheid getoetst. Deze vaardigheid wordt aangeleerd aan de hand van allerlei soorten teksten uit kranten, tijdschriften en boeken. Leerlingen leren aan te geven wat de hoofdgedachte van een tekst is, welke informatie relevant is, welke verbanden er binnen een tekst te vinden zijn en welke conclusie eruit getrokken kan worden. Zowel globaal als gedetailleerd tekstbegrip komen aan de orde.

De andere vaardigheden en letterkunde komen in het schoolexamen aan bod.

Luistervaardigheid

Dit onderdeel wordt getoetst aan de hand van een kijk/luistertoets. Er worden multiple choice-vragen beantwoord. Leerlingen oefenen ook met het maken van aantekeningen, die later uitgewerkt worden.

Schrijfvaardigheid

De leerlingen worden getraind zich schriftelijk correct uit te drukken in het Frans, zodat ze in staat zijn een formele of informele brief of e-mail te schrijven. Ook zijn ze in staat een stuk te schrijven waarin ze stelling nemen t.a.v. een bepaald probleem.

Gespreksvaardigheid

Het oefenen is gericht op het gebruik van de taal in alledaagse situaties; ook worden aan de hand van artikelen uit de actualiteit discussies gehouden. Leerlingen leren hoofdzaken en belangrijke details in eigen woorden weer te geven en een standpunt te formuleren en te verdedigen.

Letterkunde

In het programma maken de leerlingen kennis met een aantal belangrijke auteurs en stromingen binnen de Franse letterkunde. Ook wordt een aantal literaire begrippen aangeleerd. Leerlingen dienen tenminste 4 Franse boeken zelfstandig te lezen.

De vier schoolexamens tellen alle vier even zwaar mee (25% van het schoolexamencijfer).

GESCHIEDENIS

profielvak CM en EM

keuzevak in de overige profielen
480 SBU

Geschiedenis maakt deel uit van de profielen Cultuur & Maatschappij en Economie & Maatschappij en kan ook gekozen worden door leerlingen met een ander profiel. In dit vak verdiepen en verrijken leerlingen de kennis over het verleden die in de onderbouw is opgedaan. Het programma valt in twee delen uiteen: enerzijds wordt er veel tijd besteed aan het verwerven van overzichtskennis, anderzijds wordt de historische kennis van de leerling uitgebreid door de behandeling van een aantal thema's. De thema's die behandeld worden zijn o.a. de politieke en culturele geschiedenis van het negentiende-eeuwse Europa, Nederlands-Indië, de stad Haarlem en de opkomst van de Ver-

enigde Staten als wereldmacht. Naast het leren over het verleden komt de nadruk steeds meer te liggen op het nadenken over historische processen. Het vak maakt deel uit van het schoolexamen, waarvoor vanaf de vijfde klas getoetst wordt. In de vijfde klas maken de leerlingen ook een praktische opdracht over de geschiedenis van Haarlem waarin ze een eigen historisch onderzoek doen op basis van primaire en secundaire bronnen. In de zesde klas vindt er een mondeling examen plaats waarin de leerlingen getoetst worden op de kennis van behandelde onderwerpen en een zelfgekozen boek van de boekenlijst. Aan het einde van de zesde klas wordt het vak afgesloten met het centraal examen, dat twee onderwerpen omvat.

GRIEKES

Één Klassieke taal maakt deel uit van het gemeenschappelijk deel.

In de vierde klas moeten beide Klassieke talen gevolgd worden (150 uur Grieks en 150 uur Latijn). Pas in klas 5 kan gekozen worden tussen Grieks en Latijn.

Een tweede klassieke taal kan gekozen worden gekozen worden als profielkeuzevak in CM en als keuze-examenvak in alle profielen. 600 SBU

Aan het eind van de derde klas wordt de leerling van de onderbouw afgerond. In de vierde klas wordt overgegaan op beginlectuur: eenvoudige, desnoods aangepaste originele Griekse teksten met uitgebreide annotatie, zodat de leerlingen deze teksten ook zelfstandig kunnen vertalen. In de vijfde en zesde klas worden de teksten allengs moeilijker en vindt de uiteindelijke voorbereiding op het centraal eindexamen plaats.

Niet alleen aan de technische kennis van het Grieks wordt aandacht besteed: ook tekstverklaring, het nadenken over teksten, en de culturele en historische achtergronden van de gelezen literatuur komen aan de orde.

Deze elementen maken ook deel uit van het examenprogramma. Op het eindexamen (centraal- en schoolexamen) moeten de leerlingen een Griekse tekst in het Nederlands vertalen en

vragen beantwoorden over teksten die op school behandeld zijn. De vragen hebben betrekking op inhoud en vorm en op de culturele en historische context van de teksten; daarnaast wordt van de leerlingen gevraagd een eigen oordeel over (gedeelten van) de gelezen teksten onder woorden te brengen.

Voor het centraal examen wordt jaarlijks een syllabus gepubliceerd waarin de voorgeschreven leerstof opgenomen is. In elk geval omvat de verplichte stof voor het centraal examen een pensum van Griekse teksten van 20 pagina's van één of meer geselecteerde auteurs, alsmede 50 pagina's vertaalde Griekse teksten. Voor het schoolexamen stelt de school een selectie samen van 30 pagina's originele Griekse teksten, en 45 pagina's uit het Grieks vertaalde teksten.

KLASSIEKE CULTURELE VORMING (KCV)

*vak in het gemeenschappelijk deel
160 SBU*

Alle gymnasiumleerlingen moeten het vak Klassieke culturele vorming volgen. In dit vak wordt aandacht besteed aan de antieke cultuur in ruimere zin dan alleen de literaire en historische aspecten. Bovendien wordt in dit vak een brug geslagen tussen de oudheid en de latere Europese cultuur.

De leerlingen leren uitingen van Grieks-Romeinse beeldende kunst, bouwkunst, drama en verhalen goed te plaatsen in hun cultuurhistorische en levensbeschouwelijke context en met elkaar in verband te brengen. Hiertoe leren ze, onder meer met behulp van ICT, uit verschillende bronnen relevante informatie te verzamelen en te beoordelen. Ook het leggen van verbanden tussen klassieke cultuuruitingen en cultuuruitingen uit latere perioden van de Europese geschiedenis vormt een onderdeel van het vak. Klassieke culturele vorming kent alleen een schoolexamen. Dit examen bestaat uit toetsen over een door de school te kiezen thema en het uitvoeren van beperkte zelfstandige onderzoeksoverdrachten over een zelf gekozen thema. De presentatie van het verrichte onderzoek kan op verschillende manieren plaatsvinden, maar

heeft meestal de vorm van een geschreven verslag. In de vijfde klas wordt een werkstuk gemaakt, waarvan het onderwerp gekoppeld is aan de reis naar Rome of Griekenland.

LATIJN

Één Klassieke taal maakt deel uit van het gemeenschappelijk deel.

In de vierde klas moeten beide Klassieke talen gevolgd worden (150 uur Grieks en 150 uur Latijn). Pas in klas 5 kan gekozen worden tussen Grieks en Latijn.

Een tweede klassieke taal kan gekozen worden gekozen worden als profielkeuzevak in CM en als keuze-examen vak in alle profielen.

600 SBU

Aan het eind van de derde klas wordt de leer- gang van de onderbouw afgerond. In de vierde klas wordt overgegaan op beginlectuur: eenvoudige, desnoods aangepaste originele Latijnse teksten met uitgebreide annotatie, zodat de leerlingen deze teksten ook zelfstandig kunnen vertalen. In de vijfde en zesde klas worden de teksten allengs moeilijker en vindt de uiteindelijke voorbereiding op het centraal eindexamen plaats.

Niet alleen aan de technische kennis van het Latijn wordt aandacht besteed: ook tekstverklaring, het nadenken over teksten, en de culturele en historische achtergronden van de gelezen literatuur komen aan de orde.

Deze elementen maken ook deel uit van het examenprogramma. Op het eindexamen (centraal- en schoolexamen) moeten de leerlingen een Latijnse tekst in het Nederlands vertalen en vragen beantwoorden over teksten die op school behandeld zijn. De vragen hebben betrekking op inhoud en vorm en op de culturele en historische context van de teksten; daarnaast wordt van de leerlingen gevraagd een eigen oordeel over (gedeelten van) de gelezen teksten onder woorden te brengen.

Voor het centraal examen wordt jaarlijks een syllabus gepubliceerd waarin de voorgeschreven leerstof opgenomen is. In elk geval omvat de verplichte stof voor het centraal examen een selectie van Latijnse teksten van 20 pagina's van

één of meer geselecteerde auteurs, alsmede 50 pagina's vertaalde Latijnse teksten. Voor het schoolexamen stelt de school een selectie samen van 30 pagina's originele Latijnse teksten, en 45 pagina's uit het Latijn vertaalde teksten.

LICHAMELIJKE OPVOEDING 1

Vak in het gemeenschappelijk deel

160 SBU

Het vak Lichamelijke Opvoeding wordt in de Tweede fase afgesloten met een schoolexamen. De studielasturen bij dit vak zijn contacturen. De leerlingen moeten wel nu en dan een opdracht thuis voorbereiden. Er zijn geen theorie-toetsen.

De stof is onderverdeeld in een aantal gebieden: bewegen en regelen, bewegen en gezondheid, bewegen en samenleving. Daarnaast kent het vak nog een aantal algemene doelstellingen. De leerlingen leren actief en kritisch deel te nemen aan de bewegingscultuur, regelend op te treden en hun deelname af te stemmen op mogelijkheden, wensen en kenmerken van anderen. Er moet worden voldaan aan bepaalde eisen die worden gesteld aan spel-, atletiek-, dans-, turn- en zelfverdedigingsvormen. Daarnaast volgen de leerlingen een alternatief programma van sporten die niet in het standaardpakket zitten en kunnen ze op meerdere momenten hun programma sturing geven door een aantal keuzeactiviteiten.

MAATSCHAPPIJLEER

Vak in het gemeenschappelijk deel

120 SBU

Alle leerlingen volgen het vak maatschappijleer, dat gericht is op het verwerven van kennis over politiek en maatschappij. Kennis die nodig is om als volwaardig burger te kunnen meedraaien in een democratisch land als Nederland. Je leert hoe de politieke besluitvorming in Nederland in zijn werk gaat. En welke invloed je daarop uit kunt oefenen. Je leert welke politieke systemen en stromingen er zijn en welke ideeën daarach-

ter zitten. Voor deze kennis maken we gebruik van vakken als geschiedenis en politicologie, maar natuurlijk ook van voorbeelden uit de actualiteit.

Politiek kan niet losgezien worden van de maatschappij. Vandaar dat we ons ook verdiepen in de vraag hoe de maatschappij in elkaar zit. We gaan na welke groepen en processen je kunt onderscheiden. En wat de invloed is van de (massa)media op burgers en de besluitvorming in de politiek. Hiervoor maken we gebruik van vakken als sociologie, communicatiewetenschap en veel voorbeelden uit de actualiteit en de geschiedenis.

Het vak maatschappijleer is op het gymnasium meer dan een verplicht leervak. Het stimuleert je kritisch na te denken over gebeurtenissen en ontwikkelingen in politiek en maatschappij.

Op school, plaatselijk, landelijk en wereldwijd. Dit kan natuurlijk niet zonder het volgen van de actualiteit middels kranten, tv en internet.

Een wezenlijk en belangrijk onderdeel van het vak maatschappijleer is het vormen van een oordeel of standpunt over actuele zaken op basis van argumenten. En dit vervolgens overtuigend kunnen bespreken of presenteren in een discussie of debat.

MUZIEK

*Profielkeuzevak CM
keuzevak in alle profielen
480 SBU*

Muziek is een universeel verschijnsel en muziek maken en beluisteren zijn universele vormen van menselijk gedrag. Naast maatschappelijk verschijnsel is muziek ook een cultuurobject waarin mensen een beeld van hun cultuur tot klinken brengen.

Het vak Muziek bestaat uit twee onderdelen: Muziek 1 en Muziek 2.

Muziek 1 bestaat uit: solfège, gehoortraining en muziektheorie.

Deze kennis wordt gekoppeld aan de muziekgeschiedenis van de middeleeuwen t/m de twintigste eeuw (incl. de geschiedenis van de jazz

en de popmuziek).

Dit onderdeel wordt afgesloten met een centraal schriftelijk examen.

Muziek 2, het praktische deel, staat bij het vak muziek centraal.

Bij dit onderdeel leert men de theorie om te zetten in de praktijk.

Behalve het ingangsinstrument leert men ook op andere klassieke instrumenten en popinstrumenten spelen.

Voor zangers en zangeressen wordt er zowel solo als meerstemmig gezongen.

Het doel van Muziek 2 is dat men door samenspel in verschillende vocale en /of instrumentale bezettingen en in verschillende stijlen zichzelf muzikaal ontwikkelt.

Ook componeer- en arrangeertechnieken komen ruimschoots aan bod.

Het uiteindelijke praktische examen wordt afgesloten als schoolexamen, bestaande uit: het eigen instrument, samenspel, leiding geven en de organisatie van een ensemble en/of band met een eigen arrangement en/of compositie.

NATUURKUNDE

*profielvak NT
profielkeuzevak NG
keuzevak in de overige profielen
480 SBU*

In twee van de vier profielen komt Natuurkunde voor.

In het meest exacte profiel, Natuur en Techniek is natuurkunde een verplicht vak. Dit profiel is toegespitst op vervolgoopleidingen aan de technische universiteiten en de exacte faculteiten van de overige universiteiten. In het profiel Natuur en Gezondheid, waarbij in de eerste plaats, maar niet alleen, te denken valt aan een vervolgopleiding geneeskunde, is natuurkunde een profielkeuzevak.

In de vierde klas is natuurkunde een uitbreiding van de onderbouwkennis van bewegingen en krachten, van licht en lenzen, en van elektriciteit.

Een belangrijk verschil met de onderbouw is dat er meer gebruik gemaakt wordt van de wiskundetaal.

In Natuurkunde komen de volgende onderwerpen aan de orde: elektriciteit en magnetisme, mechanica, warmteleer, golven en straling (met inbegrip van het voor de nucleaire gezondheidszorg belangrijke onderwerp radioactiviteit) en bovendien enige onderwerpen uit de moderne natuurkunde: atoomfysica, kernfysica en astrofysica.

Onveranderd blijft de aandacht voor praktisch werk. De leerlingen moeten zelfstandig leren omgaan met apparatuur, en op den duur geheel zelfstandig een onderzoek kunnen opzetten en uitvoeren, en daar verantwoording van afleggen. Ook de computer speelt hierbij een rol. Voor het schoolexamen zal het onderdeel Praktische Opdracht in de loop van de 5e klas afgerond worden.

NATUUR, LEVEN EN TECHNOLOGIE

profielkeuzevak of keuze-examen vak in NG en NT
440 SBU

NLT combineert kennis vanuit de vakken aardrijkskunde, biologie, natuurkunde, scheikunde en wiskunde. Voor een goed begrip van NLT is het niet noodzakelijk dat al die vakken deel uitmaken van het vakkenpakket.

Het vak NLT is opgebouwd uit modules. Eén module heeft een studiebelasting van 40 sbu's. De onderwerpen die in de modules behandeld worden, zijn erg verschillend, maar betreffen altijd actuele onderwerpen, waarnaar op dit moment onderzoek wordt gedaan op universiteiten en onderzoeksinstellingen, zoals weer en klimaatmodellering en diagnostische beeldvorming in de gezondheidszorg. Universitaire docenten hebben geholpen bij het schrijven van het lesmateriaal en zijn tevens beschikbaar om lessen op middelbare scholen te geven over de laatste ontwikkelingen van een onderwerp. Praktisch werken en experimenten uitvoeren spelen binnen NLT een belangrijke rol.

NEDERLANDS

vak in het gemeenschappelijk deel
480 SBU

Het vak Nederlands richt zich op twee zaken: taal en literatuur. In het PTA wordt aan beide zaken evenveel gewicht gegeven.

Het taalonderwijs omvat het analyseren van geschreven en gesproken teksten van velerlei aard en het ontwikkelen van de eigen taalvaardigheid, zowel mondeling als schriftelijk.

In dit kader worden regelmatig schrijfp opdrachten uitgevoerd, presentaties gehouden, discussies opgezet etc. Bij het onderdeel literatuur gaat het om cultuuronderwijs. Het doel is dat de leerlingen verhalen en gedichten als literaire en culturele uitingen leren beoordelen. Zij leren nadenken over de verschillende literatuursoorten die er zijn en waren (literatuurgeschiedenis) en over verteltheorie. Hierbij wordt aandacht besteed aan het verband met de tijd waarin een literair werk tot stand kwam: waarom waren bepaalde onderwerpen ooit belangrijk, waarom zou een auteur voor een bepaalde uitdrukkingwijze gekozen hebben?

Cultuuronderwijs krijgt in de Tweede fase veel aandacht: bij CKV 1 en KCV (wereldliteratuur, muziek, dans, toneel, film etc.), tekenen en ook in de behandeling van literatuur bij Engels, Frans, Duits en de Klassieke talen. Er wordt naar gestreefd met deze vakken samen te werken: tenslotte gaat het om verschillende uitingen van cultuur met vele raakvlakken.

Het centraal examen Nederlands bestaat uit het analyseren en/of samenvatten van een aantal zakelijke teksten.

SCHEIKUNDE

profielvak NG en NT.
Keuzevak in de overige profielen
480 SBU

In de bovenbouw is scheikunde een verplicht profielvak voor NT en NG. De voorbeelden die aan de orde zullen komen zijn in te delen in een aantal onderwerpen.

Stoffen, structuur en binding
Koolstofchemie
Biochemie
Kenmerken van reacties
Chemische technieken
Zuren en basen
Redox

De diepgang bij deze onderwerpen wordt behaald door theorie gekoppeld aan practica, waarin de onderwerpen samenkomen. Daarnaast worden er in de bovenbouw allerlei vaardigheden aangeleerd, die in het vervolg onderwijs en in de praktijk worden gebruikt. Al deze zaken worden getoets via schriftelijke toetsen en een verslag van een eigen onderzoek. Om een beter beeld van scheikunde na de middelbare school te krijgen, worden excursies gehouden; hieruit moet blijken hoe scheikunde meestal in combinatie met andere vakken wordt toegepast in de praktijk.

SPAANS

Spaans (als startersvak) is een keuzevak in alle profielen.
480 SBU

Het vak Spaans wordt drie jaar gevolgd en afgesloten met een schoolexamen en het omvat alle basistaalvaardigheden en letterkunde.

Leesvaardigheid: aan de hand van verschillende soorten teksten maken de leerlingen opdrachten. Deze opdrachten kunnen bijvoorbeeld zijn: het aangeven van de hoofdgedachte in een tekst, het zoeken van verbanden tussen tekstgedeeltes, de betekenis van de belangrijkste elementen vaststellen, enzovoort. De leerlingen lezen al vanaf het begin een verhaaltje in het Spaans en ze proberen een mooi gedicht of een mooi stukje proza uit het Spaans te vertellen.

Schrijfvaardigheid: de leerlingen leren schrijven via opdrachten met behulp van de computer en ze voeren een e-mail correspondentie met Spaanstalige leerlingen uit Spanje. In de opdrachten kunnen ze informatie geven, personen en zaken beschrijven, aan gevoelens uitdrukking geven en standpunten verwoorden.

Kijk- en luistervaardigheid: hier gaat het om goed leren luisteren naar het Spaans. De leerlingen maken aantekeningen om van gesproken teksten de hoofdgedachte of de relevante informatie aan te geven. Ze doen opdrachten naar aanleiding van een documentaire, een hedendaagse Spaanse film of over actueel nieuws van een Spaanstalige televisiezender.

Gespreksvaardigheid: de leerlingen leren adequaat reageren in sociale contacten. Zij kunnen iets over zichzelf vertellen, een mening geven, een discussie voeren, vragen naar de mening van de ander, een gevoel bespreken, etc. De leerlingen houden al snel een sprekebeurt in het Spaans over bijvoorbeeld een land uit Zuid-Amerika, en later over een moeilijker onderwerp, zoals de biografie van een bekende Spaanstalige persoon.

Verder werken ze vaak met opdrachten in kleine groepjes. Deze opdrachten voeren ze uit op basis van de vier bovengenoemde vaardigheden.

Voorts zal ruim aandacht besteed worden aan de Spaanstalige literatuur. We zullen kennis maken met een aantal interessante auteurs en hedendaagse literaire stromingen.

TEKENEN

Tekenen : profielkeuzevak CM
keuzevak in alle profielen
480 SBU.

Kunstgeschiedenis en -beschouwing : keuzemodule in het vrije deel 240 SBU.

Tijdens de tekenlessen zal uitsluitend tweedimensionaal werk gemaakt worden. De leerlingen worden gestimuleerd om een eigen stijl te ontwikkelen en krijgen dan ook meer vrijheid in de keuze van de te gebruiken materialen. Er zal geleidelijk toegewerkt worden naar een meer procesmatige aanpak van een onderwerp. Het maken van een reeks voorschetsen en studies is een belangrijk onderdeel van dat proces. In de lessen kunstgeschiedenis / kunstbeschouwing wordt een globaal overzicht geboden van de kunst van de Grieken tot die van de moderne tijd. Aan de hand van veel beeldmateriaal zullen kunstwerken en architectuur besproken worden

wat betreft hun vorm, inhoud en stijl.

Voor de leerlingen die de combinatie tekenen en kunstgeschiedenis / kunstbeschuwing als examenvak volgen, vindt de afsluiting plaats met een schoolexamen en een centraal examen.

Leerlingen kunnen ook het onderdeel kunstgeschiedenis / kunstbeschuwing als keuzemodule in het vrije deel volgen.

WISKUNDE

wiskunde A: 520 SBU

wiskunde B: 600 SBU

wiskunde C: 480 SBU

wiskunde D: 440 SBU

Er zijn vier soorten wiskunde: A, B, C en D.

Bij het profiel CM hoort wiskunde C.

Bij de profielen EM en NG hoort wiskunde A of B.

Bij het profiel NT hoort wiskunde B.

Het is toegestaan om een hogere wiskunde te kiezen dan bij het profiel hoort. De volgorde van laag naar hoog is: C, A, B.

Wiskunde C is een onderdeel van wiskunde A.

In de vierde klas is er geen verschil in lesprogramma en zitten wiskunde-C-leerlingen en wiskunde-A-leerlingen door elkaar. In klas 5 en 6 is er een verschil in diepgang en tempo. Er zullen dan aparte A- en C-groepen zijn. Wiskunde A en C kunnen vergeleken worden met wiskunde A12 resp. A1-oude stijl. Wiskunde C (nieuwe stijl) is echter uitgebreider dan wiskunde A1 (oude stijl).

Wiskunde B is te vergelijken met wiskunde B1 (oude stijl), maar is iets uitgebreider.

Wiskunde D is van een aparte orde. Deze wiskunde kan gekozen worden als extra vak mits ook wiskunde B gevolgd wordt. Wiskunde D behandelt veel aspecten van de wiskunde die uit het reguliere examenprogramma zijn verdwenen. Het vak heeft alleen een schoolexamen. Het is bij uitstek geschikt voor de mensen die wiskunde leuk vinden en zich graag willen verdiepen in allerlei leuke onderwerpen. Samenwerking met de universiteiten behoort ook tot de mogelijkheden.

4.3 BEGELEIDING

4.3.1 Algemeen

Leerlingen worden begeleid in hun ontwikkeling gedurende hun schoolloopbaan.

Deze begeleiding houdt het volgende in:

- de resultaten van het werk worden gevolgd; als deze tegenvallen, wordt de leerling geholpen de oorzaak daarvan op te sporen;
- er worden maatregelen genomen of adviezen gegeven om te proberen die oorzaken weg te nemen en eventuele problemen op te lossen;
- de leerling krijgt klassikaal en individueel voorlichting met betrekking tot profiel-, studie- en beroepskeuze; ook een advies t.a.v. deze zaken is mogelijk;
- indien nodig wordt de leerling geholpen bij het zoeken naar begeleidende instanties buiten de school;
- in voorkomende gevallen wordt de leerling geholpen bij overstappen naar een andere school;
- naast het schoolwerk is ook het functioneren van de leerling in de groep van belang; hierin wordt de leerling begeleid.

Het uitgangspunt van de school is, dat elke leerling en elke ouder aan elke docent raad en advies moet kunnen vragen. Toch is een zekere specialisatie en taakverdeling onvermijdelijk. De eigenlijke begeleiding is voornamelijk in handen van de mentor. Het werk van de mentoren wordt gecoördineerd door de leerjaarcoördinatoren.

4.3.2 Begeleiding in de eerste klas

De begeleiding in de eerste klas maakt deel uit van de 'continue' begeleiding van basisschool naar onderbouw. De gegevens van de basisschool dienen ter ondersteuning van de begeleiding voor de mentor en de basisschool wordt op de hoogte gehouden van de vorderingen van de leerling.

De mentor geeft behalve de vakgebonden lessen ook studielessen en mentorlessen in de eerste klas. In deze lessen wordt veel tijd besteed aan het 'leren studeren', maar ook de so-

ciale aspecten krijgen veel aandacht. Omstreeks een maand na het begin van de cursus gaan alle eerste-klasleerlingen drie dagen met tjalken op het IJsselmeer varen, waardoor de leerlingen elkaar goed leren kennen. Voor de ouders is er een kennismakingsavond in september en na de kerstvakantie heeft de mentor een gesprek met de ouders van iedere eerste-klasler. In principe gaan de mentoren van de eerste klas met de klas mee naar het tweede leerjaar.

4.3.3 Hoogbegaafdenbeleid

Op het Stedelijk Gymnasium wordt speciale aandacht besteed aan zogeheten hoogbegaafde leerlingen. Aan de hand van het leerlingvolgsysteem van de basisschool wordt bekeken bij welke van deze leerlingen problemen te verwachten zijn omdat hun talenten op verschillende gebieden zich niet evenwichtig tot elkaar verhouden. Dikwijls gaan dergelijke leerlingen onderpresteren. De leerlingen bij wie dit inderdaad het geval is wordt professionele hulp geboden. Overigens telt de school veel (zeer) getalenteerde leerlingen. In de onderbouw kunnen degenen die op school goed presteren deelnemen aan het verbredingsproject, waarbij zij de gelegenheid hebben tijdens schooltijd extra dingen te leren of speciale vaardigheden te ontwikkelen. Een en ander wordt in nauw overleg met de ouders geregeld. In de bovenbouw kan – in overleg met ouders en docenten – aan leerlingen die goede resultaten behalen en over een goede werkhouding beschikken verlost worden een aantal lessen per week te verzuimen. In de bovenbouw is er voor leerlingen de mogelijkheid deel te nemen aan een onderwijsprogramma van de universiteit van Leiden. Er zijn twee cursussen: LAPP-top, dat gedurende acht middagen wordt gegeven, en het Pre-University College, dat zich over twee jaar uitstrekt. Voor beide programma's is het aantal plaatsen beperkt en vindt een selectie plaats.

4.3.4 Top-project

Het TOP-project richt zich op het motiveren van onder hun niveau presterende bovenbouwleerlingen. Onderpresteren vindt in iedere jaarlaag plaats, maar in de bovenbouw gaat het zich vaak duidelijker manifesteren. Mentoren zijn niet in staat in de hun beschikbare tijd deze onderpresteerders te stimuleren tot grotere inzet, terwijl klasgenoten en docenten vaak last hebben van het gedrag van deze leerlingen.

De begeleiding van onderpresteerders via het TOP-project bestaat uit drie onderdelen: allereerst wordt vastgesteld wat de oorzaak van het onderpresteren is. Aan de hand van verschillende werkvormen krijgen de leerlingen daarna meer inzicht in hun houding; tenslotte worden middelen aangereikt om hun attitude ten aanzien van school en hun leergedrag te verbeteren. Wij streven ernaar deze doelen te bereiken in een achttal bijeenkomsten met groepjes van 8 leerlingen onder leiding van twee docenten. Deelname aan het project is nadrukkelijk op vrijwillige basis; wij vragen aan de ouders van de deelnemers een bijdrage in de kosten.

Deze vorm van begeleiden is ontstaan in samenwerking met een aantal andere zelfstandige gymnasia; binnen het Euryphoon-netwerk wisselen zij ervaringen uit.

4.3.5 Oriëntatie op studie en beroep in de onderbouw

Een van de doelstellingen van de onderbouw is 'oriëntatie op studie en beroep.' Leerlingen moeten na het volgen van de onderbouw een relatie kunnen leggen tussen vakken en de praktijk van de verschillende beroepen. Ook moeten zij leren omgaan met het maken van keuzen op het gebied van studie en beroep. Door de vakdocenten wordt tijdens de lessen incidenteel gesproken over de relevantie van hun vak voor studie en beroep. Meer gestructureerd komt een en ander aan de orde in de keuzebegeleiding die in de derde klas begint (zie verder 6.5).

4.3.6 Oriëntatie op profielkeuze en studiekeuze in klas 3 en hoger

Na de derde klas volgen de leerlingen niet meer alle vakken: zij moeten een profiel kiezen. Deze keuze moet gemaakt worden op grond van capaciteiten, belangstelling en studie- en beroepsplannen. De decanen begeleiden het keuzeproces van de leerlingen, in samenwerking met de mentoren. In de derde klas worden door de decaan enkele keuzelessen gegeven. De leerlingen kunnen voorlichting krijgen over studies en beroepen. Er wordt verteld hoe ze informatie hierover kunnen verwerven. Een interesse-test wordt afgenomen. Mentoren praten met leerlingen over de te maken keuze. Ook is er een informatieve bijeenkomst voor ouders. In de vierde, vijfde en zesde klas verloopt het keuzeproces op vergelijkbare manier. Bovendien worden de leerlingen gestimuleerd om voorlichtingsdagen van universiteiten en HBO-opleidingen te bezoeken. Iedere leerling houdt een zogenaamd toekomstdossier bij; hierin wordt alles verzameld wat voor het keuzeproces van de leerling van belang is.

4.3.7 Taakverdeling

Mentor

De mentor is voor de leerlingen van de klas en hun ouders de eerst aanspreekbare persoon van de school. Hij/zij is verantwoordelijk voor een groot deel van de begeleiding en zorgt ervoor dat hij op de hoogte is van de resultaten en het functioneren van individuele leerlingen uit de klas en van de klas als geheel. De mentor overlegt hierover ook regelmatig met vakdocenten. Het is gewenst dat de mentor op de hoogte wordt gebracht van gebeurtenissen in het gezin die het functioneren van de leerling kunnen beïnvloeden, zoals verhuizingen, ziekte, gezinsproblemen etc. Initiatief voor een gesprek kan bij de leerling liggen, bij de ouders of bij de mentor zelf. In de regel is de mentor telefonisch bereikbaar aan het eind van de middag en begin van de avond.

In de klassen van de Tweede fase is er in de meeste gevallen per halve klas een mentor.

Coördinatie begeleiding

De werkzaamheden van de mentoren worden gecoördineerd door de leerjaarcoördinatoren van respectievelijk de klassen 1 en 2, 3 en 4, 5 en 6. Zij zorgen voor overleg tussen de mentoren van hetzelfde leerjaar en zijn tevens verantwoordelijk voor de discipline en het absentiebeleid in hun klassenlagen.

Zorgteam

Het zorgteam maakt afspraken over en is verantwoordelijk voor het aanbieden van extra zorg. Daarbij gaat het om zorg die uitstijgt boven de reguliere zorg die de mentor of coördinator aan leerlingen biedt. Extra zorg kan van voorbijgaande aard zijn – en bijvoorbeeld in verband staan met ziekte – of kan een meer structureel karakter hebben; dit is bijvoorbeeld het geval bij dyslexie en stoornissen in het autistisch spectrum. Het zorgteam laat zich in voorkomende gevallen bijstaan door externe deskundigen.

Decaan

De decanen organiseren en coördineren de begeleidingswerkzaamheden op het gebied van profiel-, studie- en beroepskeuze. Hun werkzaamheden richten zich dus voornamelijk op leerlingen van de derde en hogere klassen. Zij zorgen voor het verzamelen, distribueren en toegankelijk maken van voorlichtingsmateriaal; onderhouden contacten met instellingen voor HBO- en WO-onderwijs; overleggen met decanen van andere gymnasia en van scholen uit de regio; geven keuzelessen voor leerlingen; coördineren de activiteiten van mentoren en vakdocenten op het gebied van pakket- en studiekeuze; zijn de contactpersonen voor buitenschoolse begeleidingsinstanties; houden voorlichtingsbijeenkomsten voor ouders; voeren individuele gesprekken met leerlingen en eventueel ouders; kunnen studie- en beroepenmarkten binnen de school organiseren; coördineren het bezoek van leerlingen aan voorlichtingsdagen; zorgen voor testen op het gebied van studie- en beroepskeuze; mede-organiseren van de beroepenvoorlichting Kennemerland.

Leerlingen kunnen altijd een afspraak maken met de decanen, bijvoorbeeld in pauzes in de lerarenkamer. Zij kunnen de decanen ook opzoeken op hun kamer naast de studiezolder. Ouders kunnen telefonisch een afspraak maken. De decanen verzorgen het onderdeel Oriëntatie op studie en beroep in de Tweede fase.

4.4 BUITENSCHOOLSE BEGELEIDING

Schoolarts

Alle leerlingen van de tweede klassen worden onderzocht door een arts die verbonden is aan de afdeling Jeugdgezondheidszorg van de G.G. en G.D. De ouders kunnen hierbij aanwezig zijn. Het telefoonnummer van de schoolarts is: 515 11 22.

Onderwijsbegeleidingsdienst Drielanden

De onderwijsbegeleidingsdienst is als externe stichting nauw betrokken bij de school.

In de eerste klas wordt een test afgenomen in het kader van de continue begeleiding waarbij de mentoren ruggespraak houden met de specialist voor onze school. Leerlingen uit alle klassen kunnen, meestal na indicatie van de mentor, voor persoonlijke begeleiding of voor een test naar Drielanden worden verwezen.

Het telefoonnummer is: 023 – 510 00 00.

Overige contacten

Verder heeft de school contact met het Netwerk Jeugdhulpverlening en Bureau Jeugdzorg.

4.5 VERTROUWENSCOMMISSIE

Er kunnen in het leven van een leerling problemen opdoemen, die niet met ouders, vrienden/vriendinnen of mentor besproken kunnen worden. Om toch een uitingsmogelijkheid voor deze problemen te creëren, waarbij geheimhouding verzekerd is, heeft de school een drietal mensen aangewezen als contactpersonen:

- mevrouw M.N.J. Sol
- de heer E.R. Baronner
- de heer E.K. de Jongh

Iedere leerling kan bij elk van deze mensen terecht. Uiteraard heeft iedereen de vrijheid naar een andere persoon binnen of buiten de school te gaan.

5. DE INZET EN ONTWIKKELING VAN HET PERSONEEL

5.1 DOELEN VAN HET PERSONEELSBELEID

Een bestuurlijk samenwerkingsverband als de OSZG biedt mogelijkheden om de werkgelegenheid van het personeel zowel kwantitatief als kwalitatief te optimaliseren. Zeker in tijden van modernisering van het onderwijsproces en alle spanningen en onzekerheden die daaruit (kunnen) voortvloeien, is het goed dat - ongeacht de ontwikkeling van leerlingaantallen - door meer mobiliteit en flexibele inzet de risico's voor bovenmatigheid worden geminimaliseerd.

Een en ander is nader uitgewerkt in het Sociaal Statuut. De intentie van het statuut is het werkgelegenheidsbeleid daadwerkelijk inhoud te geven. Het regelt de omgang van de werkgever met de medewerker in die gevallen waarbij de aard en omvang van het dienstverband, door formatieve fricties dreigen te worden veranderd. Het bewaakt de procedurele zorgvuldigheid die in dergelijke situaties in acht dient te worden genomen.

Het bestuur streeft naar behoud van volledige werkgelegenheid en stelt al het redelijke in werking om dit te realiseren. Zo zal een dienstverband in het kader van dit statuut pas worden beëindigd als de continuïteit van het onderwijs in het geding komt.

Bij het toepassen van dit statuut worden onderstaande aandachtspunten voortdurend gehanteerd:

- De privacy van de individuele medewerker wordt maximaal beschermd.
- De individuele belangen van de medewerker worden afgewogen tegen de collectieve, onderwijskundige, organisatorische en financiële belangen.
- Werkgever en medewerker zullen elkaar optimaal van informatie voorzien.

In de volgende paragrafen worden behandeld: Formatiebeleid (5.2), Taakbeleid (5.3), Loopbaan- en scholingsbeleid (5.4), Arbobeleid (5.5) en ten slotte Inspraak- en medezeggenschapsbeleid (5.6).

5.2 FORMATIEBELEID

In tegenstelling tot de systematiek van de inkomsten van de school, die vooral wordt bepaald door het aantal leerlingen, worden de uitgaven voor de personeelsformatie vooral bepaald door het aantal klassen dat in een bepaald schooljaar wordt geformeerd. Teneinde de individuele benadering die onze school hoog in het vaandel heeft staan te kunnen realiseren wordt er in principe gewerkt met een maximum aantal leerlingen per klas, te weten 30 leerlingen in de onderbouw en 29 in de bovenbouw. Dit betekent dat als een jaargang in de onderbouw bestaat uit 91 leerlingen er vier klassen worden geformeerd. Een en ander betekent dat de formatie van jaar tot jaar kan fluctueren. Het beleid is om zoveel mogelijk uit eigen gelederen de nodige uren te vullen. De laatste jaren is er echter een instroom van nieuwe docenten op gang gekomen. Voorkeur daarbij hebben zij die verbonden zijn aan onze zusterscholen van de OSZG en daar boventalig zijn, maar ook die scholen kampen eerder met een te kleine dan een te grote formatie. Teneinde de voor de kwaliteit van het onderwijs zo belangrijke klassengrootte (30 II) te kunnen handhaven streeft de school naar voldoende financiële reserve om de jaarlijkse fluctuaties tussen uitgaven en inkomsten te kunnen opvangen.

In 2003 is een beleid ingezet waarmee op termijn een verkleining van de gemiddelde klassengrootte tot 24 leerlingen (maximaal 27 leerlingen per groep) en een verlaging van het aantal lesuren per docent tot 25 bij een volledige betrekking worden nagestreefd. Afhankelijk van de financiële mogelijkheden zal jaarlijks een volgende stap worden gezet tot het bereiken van deze doelen.

5.3 TAAKBELEID

Onderwijs op een gymnasium is meer dan klassikaal onderwijs. In de Tweede Fase worden klassikaal lessen gegeven, daarnaast besteden leerlingen tijd aan zelfstudie en de vervaardiging van (profiel-)werkstukken.

Terecht wordt van de docenten gevraagd ook buiten de lessen hun bijdrage te leveren aan de vorming en begeleiding van de leerlingen. Als gevolg van de bestuurlijke verzelfstandiging van de scholen ziet de schoolleiding zich met een veelvoud aan managementtaken geconfronteerd.

Om evenwicht te houden tussen vraag en aanbod van de werkzaamheden is een meer gedetailleerd takenbeleid ontwikkeld. Een veelvoud aan activiteiten is nader bepaald en gekwantificeerd. Een eerlijke en zorgvuldige taakverdeling is hiervan het resultaat, waardoor het personeel in staat is optimaal aan het schoolproces deel te nemen.

5.4 INTEGRAAL PERSONEELSBELEID

Binnen het rectorenconvent van de OSZG vindt overleg plaats over de wijze waarop het IP-beleid wordt vormgegeven. Daarbij zal onderling gebruik gemaakt worden van de beschikbare kennis en ervaring op dit terrein. De ontwikkeling van individuele medewerkers staat daarbij centraal, zodat hun inzet, kennis en bekwaamheden kunnen worden afgestemd op de doelen van de school. Op een scholingsinstituut als het onze is "education permanente" een begrip met inhoud; het docentencorps als geheel, de vaksecties en docenten afzonderlijk besteden een substantieel deel van hun tijd aan scholing. De OSZG heeft een functiebouwwerk vastgesteld, waarin alle functies zijn beschreven en gewaardeerd. Voor docenten is aangegeven welke functies de school kent: docent, docent-1, hoofddocent en de eenmalig uitgegeven functie seniordocent. Vóór 1 januari 2008 zullen de specifieke invulling van het hoofddocentschap en de wijze waarop deze functie wordt uitgegeven, zijn vastgelegd.

Bij het vervullen van vacatures wordt rekening gehouden met een evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in het personeelsbestand.

5.5 ARBOBELEID (ARBEIDSOMSTANDIGHEIDEN) EN VEILIGHEID

In het kader van het Arbeidsomstandighedenwet (Arbobeleid) wordt periodiek nagegaan of de fysieke veiligheidssituatie voor zowel personeel als leerlingen in onze historische gebouwen aan de modernste eisen voldoet. Er vinden jaarlijks ontruimingsoefeningen plaats en het personeel wordt bijgeschoold op het gebied van veiligheid.

Bij de verbouwingen wordt voortdurend bekeken wat de mogelijkheden zijn, ook hier binnen het gegeven van de historische omgeving, om de veiligheidssituatie te optimaliseren.

Ook de psychische-sociale veiligheid van de leerlingen valt onder de Arbobeleid. Gelukkig kent onze school op dit gebied tot nu toe geen problemen, een situatie die we graag willen handhaven. Een vangnet van contactpersonen en een klachtenregeling bij een externe commissie maken onderdeel uit van een voldoende preventieve aanpak. Aan dit deel van het veiligheidsbeleid wordt zoveel waarde gehecht dat het een afzonderlijk taakonderdeel vormt voor de schoolleiding.

In april 2007 hebben de scholen voor voortgezet onderwijs in Haarlem en omstreken, behorend bij het gebied van de Kennemerkring van Schoolleiders, waaronder onze school, een convenant gesloten met betrekking tot de veiligheid in en om school, het VIOS-convenant.

Er zijn afspraken gemaakt over de manier waarop de scholen gezamenlijk en in interactie met gemeenten, politie en de Bureaus Halt werken aan het vergroten van de veiligheid in en rond de school. Het gaat daarbij om het voorkomen en bestrijden van jeugdcriminaliteit, zoals overlast, digitale criminaliteit, vandalisme en discriminatie, en het creëren van een veilig klimaat in en rondom school voor leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, leerlingen en bezoekers van de school.

5.6 INSPIRAK EN MEDEZEGGENSCHAP

De positie van ouders, leerlingen en personeel is in het nieuwe wettelijk kader van de Wet Medezeggenschap op Scholen duidelijk bepaald. Voor de behandeling van schooloverschrijdende aangelegenheden is een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad ingesteld.

Ook is er een leerlingstatuut, waarin rechten en plichten van de leerling ten opzichte van elkaar en de school zijn vastgelegd.

6 OVERIGE BELEIDSTERREINEN

6.1 FINANCIËEL BELEID

Het financieel beleid wordt vormgegeven in de cyclus van begroting en jaarrekening.

De verbouwing en uitbreiding van het gebouw aan de Jacobijnestraat en de daarop volgende aanpassing van het gebouw aan het Prinsenhof hebben geleid tot een aanzienlijke belasting van het budget van de school. Zorgvuldig financieel beheer is dan ook geboden. Het efficiënt benutten van het gebouw door extern verhuur blijkt financieel niet onaantrekkelijk. Wel dient rekening te worden gehouden met een extra slijtage van het gebouw door het intensieve gebruik.

6.2 MATERIEEL BELEID

In voorgaande hoofdstukken is al opgemerkt dat onze school is gehuisvest in een historische omgeving in een gebouwencomplex waarvan de bouwdatum grotendeels ligt rond 1860. Dit geeft weliswaar charme en karakter aan onze school maar het heeft ook zo zijn beperkingen. Allereerst kwantitatief. Het aantal lokalen dat beschikbaar was, was te klein om de school te huisvesten. Er moest dan ook gebruik gemaakt worden van lokalen buiten de eigen schoolgebouwen. Pas na de in 2008 te voltooien verbouwing zal de accommodatie rond het Prinsenhof voldoende zijn om er alle lessen te kunnen geven, afgezien van de lessen lichamelijke opvoeding. Het zal dan overigens voor het eerst in de geschiedenis van de school zijn, dat het Stedelijk Gymnasium beschikt over een eigen sportzaal. Kwalitatief zijn de zorgen voor 't gebouw permanent, niet zozeer de ouderdom van

het gebouw maar de intensiteit van het gebruik en de structureel veranderende vraag naar andere gebruiksmogelijkheden van de lokalen maken intensief onderhoud en het voortdurend aanpassen aan de nieuwe onderwijsvormen noodzakelijk.

6.3 RELATIONEEL BELEID

Met de oprichting van de OSZG per 01-01-98 werd een periode van intensief overleg en voorbereiding afgesloten. Tegelijkertijd markeerde de oprichting het begin van een periode van vruchtbaar overleg tussen de scholen binnen de stichting. Het feit dat de scholen gelijksoortig zijn betekent dat in het overleg uitsluitend voor alle scholen relevante onderwerpen aan de orde komen. Daartoe behoren in elk geval personeelsbeleid, financiën en organisatie. Het beleid is erop gericht zoveel mogelijk profijt te halen uit de onderlinge samenwerking op alle gebieden.

Met de gemeente Haarlem zijn er de contacten met de afdeling onderwijs en welzijn, het OSK (onderwijs service kantoor) in Haarlem fungeert als administratiekantoor voor de OSZG.

De school onderhoudt contacten met de andere gymnasia in Nederland via de Landelijke Stichting Zelfstandige Gymnasia.

Tweemaal per jaar is er een congres van de rector, waarin algemene onderwerpen besproken worden en waarin contacten tussen individuele scholen worden gelegd dan wel verstevigd. Het streven is de positie van de gymnasia zoveel mogelijk te versterken door gezamenlijk beleid te ontwikkelen.

De school neemt deel aan het samenwerkingsverband in de regio binnen de Kennemerkring. Namens het bestuur van de OSZG neemt de rector deel aan het bestuurlijk overleg van de schoolbesturen in Haarlem met de gemeente. Daarnaast zijn er de contacten met het basisonderwijs. Deze worden voornamelijk onderhouden door de coördinator van het eerste en tweede leerjaar en de docenten die basisscholen bezoeken in het kader van voorlichting.

7 KWALITEITSZORG

Zorg voor de kwaliteit van een school wordt gekenmerkt door een systematisch en periodiek meten van de kwaliteit en het, waar nodig, opzetten en uitvoeren van verbeteractiviteiten.

Bij kwaliteit gaat het niet alleen om de leerprestaties van de leerlingen, maar ook om het totale pedagogische klimaat, de wijze waarop het onderwijsleerproces is vormgegeven, de zorg voor en begeleiding van leerlingen, de doelmatigheid van de organisatie en het beleidvoerend vermogen van de school.

Op al deze gebieden moeten dus periodiek metingen plaatsvinden om de stand van zaken te bepalen.

Waar het gaat om de opbrengsten, de leerprestaties, zijn dat vooral de in-, door- en uitstroomgegevens en de examenresultaten. Deze worden jaarlijks bepaald en geëvalueerd.

Het totale klimaat van de school kan afgemeten worden aan het welbevinden van de leerlingen en het personeel; dit meten wij door enquêtes af te nemen: onder leerlingen elk jaar, onder het personeel, vanaf 2008, eens in de twee jaar.

Het onderwijsleerproces wordt bepaald door de inrichting en de organisatie van het onderwijs en de toetsing, de kwaliteit van de docenten en een actieve deelname van leerlingen. Deze onderwerpen staan vast op de agenda van de school: de schoolleiding bespreekt ze met vaksecties, met sectievertegenwoordigers en met het gehele personeel; daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van de resultaten van enquêtes onder de leerlingen en de docenten. Met individuele docenten vinden jaarlijks functioneringsgesprekken plaats, waarin o.a. de leerlingenuquêtes over de docent besproken worden evenals de te volgen scholing en het loopbaanperspectief.

De zorg voor en begeleiding van leerlingen kent vele aspecten en bij de begeleiding van een leerling zijn velen betrokken: docenten, mentoren, coördinatoren, vertrouwenspersonen, het zorgteam en personen of instanties buiten de school; belangrijk is dat hun activiteiten in het leerlingvolgsysteem worden opgenomen en voor de begeleiders toegankelijk zijn, zodat de

begeleiding onderling afgestemd is en er ook in de loop der jaren zicht blijft op de begeleidingsactiviteiten rond de leerling.

De doelmatigheid van de organisatie blijkt uit het efficiënt besteden van de financiële en materiële middelen en het effectief inzetten van personeel. Daarvoor zijn kentallen beschikbaar. Jaarlijks worden met de MZR het formatieplan en de begroting besproken.

Bij al deze aspecten van kwaliteit is het van belang de resultaten af te zetten tegen die van andere scholen. Bij de enquêtes, afgenomen via een landelijk opererend bedrijf, is een dergelijke benchmarking mogelijk. De LSZG, het landelijk steunpunt voor zelfstandige gymnasia, werkt aan een landelijk kwaliteitssysteem voor de gymnasia en levert jaarlijks al gegevens die een onderlinge vergelijking mogelijk maken op het gebied van resultaten en doelmatigheid.

Binnen de OSZG werken de rectoren aan een systeem van onderlinge visitaties.

Overzicht slaagpercentages eindexamen 1997-2007

2007	96%
2006	96%
2005	96%
2004	94%
2003	93%
2002	89%
2001	95%
2000	99%
1999	94%
1998	90%
1997	86%

8. ACTIVITEITENPLAN STEDELIJK GYMNASIUM HAARLEM 2007 - 2008

Activiteit/Onderdeel	Doelstelling	Planning	verantwoordelijkheid / uitvoering schoolleiding
1. Opbrengsten			
1.1 Tussentijdse uitstroom	De uitstroom van leerlingen in de onderbouw is gelijk aan of kleiner dan het landelijk gemiddelde voor zelfstandige gymnasia.	* 07-08: voortzetting inventarisatie en opzetten begeleidingsplan risicoleerlingen * 07-08: meting resultaat	coördinator mentoren rector
2. Onderwijsleerproces			
2.1 Samenhang vakken	1. Afstemming leerplannen voor de secties Frans, Duits en Spaans	* 06-07: voortzetting inventarisatie onderwerpen en opzetten experimenten * 07-08: invoering gelijke PTA-programma's	sectievoorzitters / vaksecties conrector onderwijs
	2. Ontwikkelen nieuw bètavak voor de onderbouw	* 06-07: uitbreiding in klas 1; opzetten vakleerplan en opzetten experimenten in klas 2 * 07-08: invoering	sectievoorzitters / vaksecties conrector onderwijs
	3. Afstemming en samenwerking gammavakken	* 06-07: project in klas 2 * 07-08: onderzoek naar voortzetting project in klas 3	secties gs/ak/ec/mij conrector onderwijs
2.2 Actieve deelname leerlingen	Verbetering actieve deelname leerlingen aan de lessen	* 07-08: voortzetting van het bijwonen van lessen door docenten onderling * 07-08: deelname aan het Pegasusproject van de zelfstandige gymnasia	conrector onderwijs
2.3 Inrichting onderbouw	Opzetten nieuw leerplan onderbouw:	* 05-06: invoering nieuwe lessentabel	werkgroep / secties conrector onderwijs
	- vaststellen differentieel leerplan onderbouw - vaststellen kernleerplan	* 07-08: evaluatie resultaten; onderzoek naar bijstellingen in verband met doorlopende leerlijn onderbouw naar herziene Tweede Fase	
2.4 Herziening Tweede Fase	Aanpassing aan de landelijke voorschriften en vaststellen schooleigen keuzes	* 06-07: besluitvorming en evt. ontwikkeling nieuwe leerplannen * 07-08: invoering vanaf klas 4	conrector onderwijs
2.5 Aanbod Frans	1. Leerlingen die daartoe de capaciteiten hebben in de gelegenheid stellen DELF-certificaten te behalen	* 07-08: pilot in klas 4 buiten het reguliere programma voor Frans om	sectie Frans conrector onderwijs
	2. Onderzoek naar de mogelijkheid een educatieve reis naar Parijs aan te bieden in klas 6	* 07-08: onderzoek	sectie Frans conrector onderwijs

2.6 Aanbod Duits	Leerlingen die daartoe de capaciteiten hebben in de gelegenheid stellen certificaten in het kader van het Goethe-programma te behalen	*07-08: onderzoek	sectie Duits conrector onderwijs
3. Leerlingenzorg			
3.1 Zie 1.1.			
3.2 Uitwerken leerling-volgsysteem	De informatie die voor de begeleiding van de leerling van belang is wordt op een afgesproken manier vastgelegd door de betreffende functionarissen, gebruik makend van de mogelijkheden die het administratiepakket biedt, met inachtneming van de privacy van de betrokkenen.	*07-08: invoering voor mentoren in alle leerjaren	leerjaarcoördinatoren rector
3.3 Begeleiding zwak presterende leerlingen	Voorkomen uitstroom, ombuigen van onderpresteren naar actieve leertaakgerichte houding.	*06-07: voortzetting TOP-project *07-08: onderzoek naar de mogelijkheid een TOP-cursus voor de onderbouw	coördinator hoogbe- gaafdenbeleid; leerjaar- coördinator rector
3.4 Zorgteam	De school beschikt over een team dat de bijzondere zorg voor leerlingen die dat nodig hebben organiseert en coördineert	*07-08: start met het team: opzet- ten werkplan	Teamleden: leerjaar- coördinatoren en twee docenten rector
4. Organisatie en beleid			
4.1 Ontwikkeling kwaliteitszorg-systeem	Invoeren van een geformaliseerd kwaliteitszorgsysteem; in overeenstemming met het landelijk te ontwikkelen systeem voor de gymnasia	*07-08: systeem wordt verder ontwikkeld; onderlinge visitaties scholen OSZG.	rector
4.2 Creëren van werkruimte voor docenten en ondersteunend personeel	20 werkplekken voor individuele docenten	*07-08: inrichten werkplekken in het te verbouwen deel van het schoolgebouw *07-08: inrichten van de nieuw te creëren docentenkamer	rector

4.3 ICT-voorzieningen 1)	1. Realiseren ICT-voorziening in gebouw Jac.straat bij de verbouwing	*07-08: uitvoering	werggroep ICT rector
	2. Nascholing a) op aanvraag van docenten, voor zover gericht op ICT-toepassingen in de onderwijspraktijk b) in door de school gestimuleerde ICT-ontwikkelingen c) op het gebied van door de overheid ingevoerde vernieuwingen	*07-08: nascholing op maat door leden werkgroep ICT *07-08: informatie over de mogelijkheden van digitale didactiek, m.n. van de interactieve, elektronische leeromgeving (ELO)	werggroep ICT rector
	3. Implementatie ICT-projecten.	* 06-07: inventarisatie informatiestromen binnen school; evt. opnemen in CMS * 07-08: uitbreiding * uitbreiding hardware in vaklokalen	werggroep ICT rector/conrector onderwijs
	4. Opzetten Content Management System (CMS): online (intranet en internet) beschikbaar maken en beheren van pagina's door secties	*05-06: uitbreiding *06-07: uitbreiding *07-08: uitbreiding	werggroep ICT rector
	5. Op peil brengen ICT-vaardigheden nieuwe docenten	*06-07: inventarisatie aanwezige vaardigheden; waar nodig cursussen op maat geven *07-08: voortzetting	werggroep ICT rector
4.5 Uitvoeren ver-/nieuwbouw	Verbouwing en uitbreiding gebouw Jacobijnestraat volgens plan, inclusief sportzaal. Verbouwing gebouw Prinsenhof	*07-08: betrekken verbouwde gedeelte *07-08: start aanpassing gebouw Prinsenhof	bouwteam rector
4.6 Invoering Integraal Personeelsbeleid (IP-beleid)	Tot stand brengen van een IP	*07-08: invullen hoofddocentschap, inhoud en procedure	rector
4.7 Samenwerking met Jet-Net 2)	Jet-Net onderdelen verankeren in het onderwijsprogramma van een aantal vakken	*07-08: jaarprogramma opstellen in samenwerking met de betrokken vakken	vaksecties bètavakken medewerkers Shell conrector onderwijs

1) Informatie- en Communicatie Technologie; daaronder vallen, in ruime zin, de computervoorzieningen.

2) Jet-Net, Jongeren en Technologie Network Nederland, is een samenwerkingsverband tussen bedrijfsleven, onderwijs, intermediaire organisaties en de ministeries van OCW en EZ met het doel het onderwijs in de bèta- en technische vakken interessanter te maken voor leerlingen én docenten in het voortgezet onderwijs.

